

České vydání

Informace a oznámení

Ročník 65
4. února 2022

Obsah

I Usnesení, doporučení a stanoviska

USNESENÍ

Výbor regionů

Interactio – hybridní zasedání – 146. plenární zasedání VR, 12. 10. 2021–14. 10. 2021

2022/C 61/01	Usnesení Evropského výboru regionů o Výročním regionálním a místním barometru EU 2021	1
2022/C 61/02	Usnesení Evropského výboru regionů k tématu Konference COP26 a globální a místní aliance na podporu opatření v oblasti klimatu	5

STANOVISKA

Výbor regionů

Interactio – hybridní zasedání – 146. plenární zasedání VR, 12. 10. 2021–14. 10. 2021

2022/C 61/03	Stanovisko Evropského výboru regionů k tématu Strategie EU pro práva dítěte a evropská záruka pro děti	9
2022/C 61/04	Stanovisko Evropského výboru regionů k tématu Účinné zapojení místních a regionálních orgánů do přípravy dohod o partnerství a operačních programů na období 2021–2027	15
2022/C 61/05	Stanovisko Evropského výboru regionů k tématu Protiteroristická agenda pro EU: předvídání, prevence, ochrana a reakce	21
2022/C 61/06	Stanovisko Evropského výboru regionů Ochrana zeměpisných označení průmyslových a řemeslných výrobků v Evropské unii	26
2022/C 61/07	Stanovisko Evropského výboru regionů k tématu Nový program pro spotřebitele – posílení odolnosti spotřebitele pro udržitelné oživení	30

2022/C 61/08	Stanovisko Evropského výboru regionů k tématu Unie rovnosti: strategie pro rovnost LGBTIQ osob na období 2020–2025	36
--------------	--	----

III Přípravné akty

Výbor regionů

Interactio – hybridní zasedání – 146. plenární zasedání VR, 12. 10. 2021–14. 10. 2021

2022/C 61/09	Stanovisko Evropského výboru regionů Evropská digitální identita	42
--------------	--	----

I

(Usnesení, doporučení a stanoviska)

USNESENÍ

VÝBOR REGIONŮ

INTERACTIO – HYBRIDNÍ ZASEDÁNÍ – 146. PLENÁRNÍ ZASEDÁNÍ VR, 12. 10. 2021–14. 10. 2021**Usnesení Evropského výboru regionů o Výročním regionálním a místním barometru EU 2021**

(2022/C 61/01)

EVROPSKÝ VÝBOR REGIONŮ (VR),

- s ohledem na svou zprávu věnovanou Výročnímu regionálnímu a místnímu barometru 2021, která byla vypracována s využitím inkluzivního a faktickými údaji a poznatky podloženého přístupu a se zapojením řady různých partnerů a institucí;
 - vzhledem k tomu, že účelem uvedené zprávy je zamyslet se nad regionálním a místním rozměrem stavu Unie a poskytnout politickým představitelům na evropské, celostátní, regionální a místní úrovni faktické informace a důležitá doporučení ohledně nejpálčivějších problémů, s nimiž se budeme potýkat v nadcházejícím roce;
 - vzhledem k tomu, že místní a regionální orgány stojí v přední linii boje proti pandemii, ale také při provádění opatření na podporu lidí a společností a při přípravě postupného a udržitelného oživení;
 - vzhledem k tomu, že zpráva o barometru z roku 2020 ukázala, že mnohostranný dopad krize COVID-19 byl – a stále je – velmi asymetrický a má silný územní rozměr, a vzhledem k tomu, že je nepopíratelně zapotřebí, aby se jemněji rozlišovalo, pokud jde o chápání toho, jak pandemie ovlivňuje místní a regionální rozvoj;
1. zdůrazňuje, že pandemie COVID-19 a její nesčetné důsledky byly velkou zkouškou fungování naší demokracie a odolnosti našich společností, a zejména testem pro naše systémy zdravotní péče, který některé z nich ochromil. Poukazuje na to, že dopad pandemie byl v Unii nerovnoměrný: ukázalo se, že příhraniční regiony a městské oblasti jsou zranitelnější, zatímco venkovské regiony – jež jsou obecně v nevýhodě, pokud jde o přístup ke zdravotní péči – na tom byly relativně lépe. Požaduje strategičtější politický výhled a investice s cílem realizovat evropskou zdravotní unii a trvá na tom, že regionální systémy zdravotní péče jsou základním kamenem odolnosti EU a musí být součástí budoucí struktury připravenosti a reakce v oblasti zdraví. Vyzývá – mimo jiné s ohledem na nástroj pro mimořádné situace na jednotném trhu, jehož zavedení plánuje Evropská komise na počátek roku 2022 –, aby byly v jakýchkoli krizových případech, které mají dopad na příhraniční regiony, zváženy dopady na evropský trh práce a usilovalo se o zavedení udržitelných výjimek pro všechny přeshraniční pracovníky, a předešlo se tak neopodstatněným nedostatkům v oblasti ochrany;
 2. zdůrazňuje, že pandemie otestovala také odolnost našich ekonomik. V poklesu HDP EU v roce 2020 o 6 % se skrývají velké regionální rozdíly, což lze vysvětlit tím, že jednotlivé regiony byly vystaveny různým omezením, ale také jejich strukturálními charakteristikami, jako je podíl osob zaměstnaných v rizikových odvětvích, úroveň vzdělanosti, podíl mikropodniků či kvalita správy. Aby města a regiony mohly co nejlépe využít nástroje „Next Generation EU“ a zaměřit se na dlouhodobé investice, které tyto strukturální charakteristiky zlepší, měl by být časový rámec pro opatření na podporu oživení prodloužen až do roku 2024. Vyšší míra spolufinancování krátkodobých opatření zaměřených na oživení by pak měla být prodloužena o další rok, přičemž je nutno zajistit soulad mezi různými programy financování a regulačními opatřeními;

3. zdůrazňuje, že kombinace poklesu příjmů a nárůstu výdajů vytváří nebývalý tlak na rozpočty místních a regionálních orgánů, což má za následek „efekt rozevírání nůžek“. Odhaduje se, že tento rozdíl činil v roce 2020 pro všechny místní a regionální orgány v EU dohromady zhruba 180 miliard EUR. Tato částka je kombinací nárůstu výdajů o 124 miliard EUR v důsledku opatření v oblasti veřejného zdraví, podpory podnikání apod. a poklesu příjmů o 55 miliard EUR v důsledku omezené činnosti (a tím i příjmů z daní a poplatků). Významná podpora rozpočtů místních a regionálních orgánů ze strany vlád členských států a EU tento účinek zmírnila, toto zmírnění je však napříč členskými státy velmi nerovnoměrné a bude zapotřebí, aby podpora místních a regionálních orgánů pokračovala v roce 2021 i v dalších letech. Byla také ovlivněna rozpočtová stabilita i fiskální autonomie v širším slova smyslu, což může mít dopad na účinné poskytování veřejných služeb. Revize evropského rámce pro správu ekonomických záležitostí – který v současné době nebere dostatečně v potaz rozdíl mezi běžnými výdaji a výdaji na dlouhodobé/udržitelné investice – musí lépe odrážet potřeby místních a regionálních orgánů. Především je třeba zavést zlaté pravidlo udržitelných veřejných investic a vyjmout čisté veřejné investice z výpočtu schodku v rámci Paktu o stabilitě a růstu;
4. znovu opakuje, že je třeba zapojit místní a regionální orgány do hodnocení a provádění Nástroje pro oživení a odolnost a konkrétněji jeho hlavních operačních nástrojů – národních plánů pro oživení a odolnost. Naplnily se obavy vyjádřené v prvním ročníku barometru, neboť míra tohoto zapojení se ukázala jako omezená: velmi málo členských států podrobně informuje o zapojení svých místních a regionálních orgánů do konzultačního procesu nebo systematicky popisuje úlohu místních a regionálních orgánů v jednotlivých oblastech politiky. Takto nedostatečné zapojení je znepokojující vzhledem k tomu, že místní a regionální orgány jsou zásadní hybnou silou, co se týče veřejných investic, a že samy cíle Nástroje pro oživení a odolnost jsou pro tyto orgány vzhledem k rozdělení pravomocí obzvláště významné. Konstatuje, že způsob, jakým byly vypracovány národní plány pro oživení a odolnost a jakým byly do tohoto procesu zapojeny místní a regionální orgány, není příznivý pro to, aby tyto orgány vzaly uvedené plány za své. U řady doporučení pro jednotlivé země nebyla provedena návazná opatření právě kvůli tomu, že místní a regionální orgány neměly dostatečně silný pocit spoluzodpovědnosti a nebyly dostatečně zapojeny do evropského semestru;
5. zdůrazňuje, že národní plány pro oživení a odolnost představují také zásadní příležitost k prosazování zeleného oživení. Více než polovina klíčových témat Zelené dohody je plně začleněna do národních plánů pro oživení a odolnost analyzovaných v nedávné studii VR, přičemž v průměru 41 % rozpočtu v rámci těchto plánů připadá na ekologickou transformaci. Místní a regionální orgány stojí v čele boje proti změně klimatu, neboť 75 % občanů EU žije v městských oblastech (které produkují většinu emisí skleníkových plynů) a počet místních a regionálních orgánů, které jsou odhodlány jednat, rychle roste. Místní a regionální orgány tedy musí být plnohodnotnými partnery, pokud jde o rozvoj a provádění iniciativ Zelené dohody, a to zejména v oblastech politiky, jako je renovace budov, udržitelná mobilita nebo ozeleňování měst. Tyto orgány mají taktéž obzvláště dobré předpoklady k tomu, aby zajistily důsledné využívání finančních prostředků na podporu oživení a fondů ESI (včetně Fondu soudržnosti a EFRR);
6. zdůrazňuje, že zmírňování změny klimatu a přizpůsobování se této změně a také ochrana a obnova životního prostředí jsou klíčovými prvky budování odolnějších a udržitelnějších společností a ekonomik, neboť důsledky pandemie COVID-19, dopady změny klimatu a zhoršování stavu životního prostředí se velmi různí v závislosti na zeměpisných, hospodářských a sociálních specifikách evropských oblastí. Opakuje, že účinná opatření v oblasti klimatu a životního prostředí vyžadují plné uplatňování víceúrovňové správy, a vyzývá Komisi a členské státy, aby nižší než celostátní úroveň správy plně začlenily do politik Zelené dohody pro Evropu. Podtrhuje, že změna klimatu a biologická rozmanitost představují celosvětové výzvy a že rok 2021 je zásadní, pokud jde o to, aby se pokročilo s globálními koordinovanými opatřeními v oblasti klimatu a aby byly uznány příspěvky místních a regionálních orgánů, a to v rámci 26. zasedání konference smluvních stran Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu (UNFCCC COP26) a 15. zasedání konference smluvních stran Úmluvy OSN o biologické rozmanitosti, které jsou v tomto ohledu v roce 2021 ústředními body. VR prozkoumá možnost spolupráce s partnery, jako je Evropská komise, UNDRR a Společné výzkumné středisko, s cílem vytvořit „platformu pro regionální odolnost“. Cílem této platformy je podpořit místní a regionální orgány při posilování jejich odolnosti vůči budoucím krizím v oblastech, jako jsou přírodní katastrofy, změna klimatu a zdraví, tím, že bude shromažďovat údaje a osvědčené postupy;
7. vyjadřuje politování nad tím, že v roce 2020 vzrostla ve většině regionů NUTS 2 v EU míra nezaměstnanosti a že tato změna k horšímu, k níž došlo poté, co bylo několik let v řadě zaznamenáno zlepšení, postihla zejména mladé lidi. Aby se zajistilo, že se „nový normální stav“ v oblasti práce, životních podmínek a cestování v EU bude týkat všech občanů, je nutná seriózní diskuse o hospodářské, sociální a územní soudržnosti a také o soudržnosti jako celkové hodnotě EU. Sociální summit v Portu a následný Portský sociální závazek musí připravit půdu pro posílení sociálního rozměru EU, přičemž musí být vynaloženo veškeré úsilí k dosažení cílů, které byly v tomto závazku stanoveny pro rok 2030. Měla by být vypracována zvláštní opatření pro ohrožené skupiny obyvatel. Všichni mladí lidé by například měli mít přístup k programu Erasmus+ a každý mladý Evropan by měl mít „záruku získání minimálních kvalifikací a dovedností“, která by byla uznávána ve všech členských státech;

8. zdůrazňuje pozitivní stranu tohoto „nového normálního stavu“, a sice že pandemie rovněž urychlila digitální transformaci. Ve většině členských států EU však existuje hluboká digitální propast mezi městy a venkovem, pokud jde o infrastrukturu, používání internetu a využívání služeb elektronické veřejné správy. Mimoto je technologický průmysl silně koncentrován v konkrétních regionech Unie. V zájmu udržitelného oživení je nezbytné tuto digitální propast překlenout prostřednictvím komplexních strategií zahrnujících všechny úrovně správy. Pandemie ukázala hodnotu digitální konektivity a potřebu digitální soudržnosti, což je koncept, který by měl být na stejné úrovni jako hospodářská, sociální a územní soudržnost. V tomto ohledu je stěžejní vytvořit solidní a komplexní soubor dat na místní a regionální úrovni s cílem přenést digitální cíle v rámci „Digitálního kompasu 2030“ na nižší úroveň, než je úroveň celostátní, což by odráželo úlohu místních a regionálních orgánů v digitální transformaci. Tyto závazné digitální cíle by se měly odrazit ve zprávě Evropské komise o provádění dlouhodobé vize pro venkovské oblasti;
9. vyslovuje se pro posílení úlohy místních a regionálních orgánů v oblasti integrace uprchlíků a migrantů. Vzhledem k tomu, že na globální výzvy, kterou migrace a integrace představují, je nutno reagovat na místní úrovni, hrají mnohé místní a regionální orgány při přijímání a integraci uprchlíků a migrantů aktivní úlohu, neboť poskytují zásadní městskou infrastrukturu a zajišťují služby k uspokojení jejich potřeb – např. cenově dostupné a sociální bydlení, kvalitní vzdělávání a zdravotnické služby. Politiky v oblasti přijímání a integrace migrantů tedy musí být formulovány v rámci přístupu zdola nahoru po konzultaci s místními a regionálními orgány, aby se zajistilo, že tyto politiky nebudou odtrženy od reality hostitelské komunity. Mimoto je třeba usnadnit přístup místních a regionálních orgánů k podpůrným fondům, přičemž obce, které jsou zapojeny do relokačního programu EU a/nebo rozvíjejí své vlastní integrační projekty, by měly mít možnost získat přímé financování;
10. se znepokojením konstatuje, že vztah mezi Spojeným královstvím a EU vyplývající z dohody o obchodu a spolupráci postrádá územní „hloubku“. VR je připraven přispět k pozitivnímu programu územní spolupráce s místními a regionálními orgány ve Spojeném království, který by byl založen na nových způsobech spolupráce, které nespolehají jen na institucionální rámec uvedené dohody. Za tímto účelem by mohlo být zahájeno několik konkrétních iniciativ, jako je změna nařízení o evropských seskupeních pro územní spolupráci (ESÚS) s cílem usnadnit zřizování ESÚS se Spojeným královstvím nebo jako je poskytnutí zvláštní podpory, která by byla zaměřena na správní kapacitu veřejných institucí a díky níž by se tyto instituce mohly zapojovat do projektů spolupráce s partnery ze Spojeného království. Klíčový význam pro ověření toho, zda dochází k nápravě územního dopadu vystoupení Spojeného království z EU, bude mít rovněž monitorování zapojení místních a regionálních orgánů do provádění rezervy na vyrovnání se s důsledky brexitu;
11. zdůrazňuje, že podle vůbec prvního průzkumu, který nechal VR provést mezi více než milionem politiků zvolených na nižší než celostátní úrovni, se téměř dvě třetiny místních politiků (64 %) domnívají, že regiony, města a vesnice nemají dostatečný vliv na tvorbu politik EU. Evropa tudíž může z krize COVID-19 vyjít demokraticky – a také environmentálně – odolnější, bude-li formálně uznána a uplatňována aktivní subsidiarita, aby se zajistilo, že opatření budou prováděna na úrovni, jejíž činnost přinese občanům maximální přidanou hodnotu, a že budou zavedeny koordinované a účinné rozhodovací procesy;
12. zdůrazňuje, že Konference o budoucnosti Evropy je příležitostí využít dům evropské demokracie, které je třeba využít. Města a regiony coby stěžejní aktéři při provádění a rozvoji postupů participativní a poradní demokracie, které doplňují a posilují zastupitelskou demokracii, mají zásadní význam pro zvyšování důvěry veřejnosti v demokratické rozhodování. Výbor tudíž vyzývá orgány EU, aby Konference o budoucnosti Evropy využily jako příležitost otestovat inovativní opatření (jako je interaktivní vícejazyčná digitální platforma nebo panelové diskuse občanů), která by se potenciálně mohla stát trvalými prvky unijních rozhodovacích postupů, a dozvědět se více o potřebách místních a regionálních orgánů a současně zvážit, zda by bylo třeba změnit Smlouvu;
13. zdůrazňuje, že rozvoj regionů do značné míry závisí na kvalitě jejich fyzického propojení. V této souvislosti poukazuje na to, že je nutné propagovat železniční dopravu jakožto stěžejní prvek při řešení problému vyloučení odlehklých a méně rozvinutých regionů, pokud jde o dostupnost prostřednictvím veřejné dopravy. Zdůrazňuje, že je třeba prohloubit integraci ekologických, inovativních a bezpečných druhů dopravy. Je si vědom toho, že regionální letiště hrají v případech řídké osídlených, okrajových či méně rozvinutých regionů důležitou roli z hlediska územní soudržnosti EU. Zdůrazňuje, že s ohledem na globální výzvy, jež lze řešit pouze spoluprací, se regiony a města EU musí zaměřovat současně na dění v Unii i mimo ni;
14. vidí velký potenciál pro to, aby asi milion politiků zvolených v EU na regionální a místní úrovni pomáhalo budovat dům evropské demokracie, a konstatuje, že z našeho nejaktuálnějšího průzkumu vyplývá, že naprostá většina těchto politiků uvádí, že jejich intenzivnější zapojení by zlepšilo fungování demokracie v Unii;

15. pověřuje svého předsedu, aby předal Výroční regionální a místní barometr 2021 a toto usnesení předsedovi Evropského parlamentu, předsedkyni Evropské komise, předsedovi Evropské rady a vedoucím představitelům 27 členských států EU. Vybízí regionální a místní volené politiky v celé Evropě, aby o této zprávě informovali občany a místní sdělovací prostředky.

V Bruselu dne 13. října 2021.

předseda
Evropského výboru regionů
Apostolos TZITZIKOSTAS

Usnesení Evropského výboru regionů k tématu Konference COP26 a globální a místní aliance na podporu opatření v oblasti klimatu

(2022/C 61/02)

EVROPSKÝ VÝBOR REGIONŮ

1. je hluboce znepokojen zjištěními uvedenými v poslední zprávě Mezivládního panelu pro změnu klimatu (IPCC) *Climate Change 2021 – The Physical Science Basis* ⁽¹⁾ (Změna klimatu v roce 2021 – Fyzikální základy), jež potvrzuje, že je naléhavě nutné zavést účinné a komplexní strategie pro dosažení cíle Pařížské dohody, kterým je udržet zvýšení globální teploty výrazně pod hranicí 2 °C a pokud možno zajistit, aby nepřesáhlo 1,5 °C oproti úrovni před průmyslovou revolucí, a bojovat tak proti změně klimatu a zmírňovat klimatický vývoj a přizpůsobovat se mu;
2. zdůrazňuje skutečnost, že místní a regionální orgány provádějí 70 % opatření souvisejících se zmírňováním změny klimatu, 90 % opatření v oblasti přizpůsobování se této změně a 65 % cílů udržitelného rozvoje, přičemž vynakládají jednu třetinu veřejných výdajů a dvě třetiny veřejných investic v EU. Jsou tedy v první linii, pokud jde o řešení dopadů změny klimatu na místní a regionální úrovni a zvyšování odolnosti svých území vůči výzvám souvisejícím s klimatem;
3. připomíná, že Pařížská dohoda uznává významnou úlohu, kterou v rámci politik v oblasti klimatu hraje víceúrovňová správa, a nutnost zapojit regiony, města a nestátní subjekty. Naléhavě vyzývá k tomu, aby tato zásada byla plně uplatňována v praxi na všech správních úrovních s cílem rozvíjet synergie a odstranit stávající rozdíly mezi celostátní, regionální a místní politikou v oblasti změny klimatu. Zdůrazňuje, že se zvýšil vliv místních a regionálních orgánů v mezinárodních jednáních a iniciativách týkajících se změny klimatu, a vítá stávající iniciativy sítí místních a regionálních orgánů a jejich příspěvek k platformě nestátních subjektů pro opatření v oblasti klimatu (NAZCA) Rámcové úmluvy Organizace spojených národů o změně klimatu (UNFCCC). Zdůrazňuje klíčovou úlohu skupiny místních samospráv a obecních orgánů (LGMA), pokud jde o globální sdružování těchto názorů v celosvětovém měřítku a o neustálé posilování celosvětové sítě orgánů na nižší než celostátní úrovni, které jsou ochotny bojovat proti změně klimatu;
4. domnívá se, že posílení politicky relevantních, demokraticky zvolených nestátních subjektů, jako jsou místní a regionální orgány – tedy správní orgány, jež jsou nejbližší občanům –, v rámci režimu globální správy klimatu představuje klíčový předpoklad pro splnění globálních cílů v oblasti klimatu, a je proto nutné, aby regulační rámec UNFCCC uznal tuto formu správy zdola nahoru tím, že formálně uzná její úlohu v procesu rozhodování;
5. vyzdvihuje klíčovou úlohu VR coby institucionálního zástupce více než jednoho milionu vedoucích představitelů místní a regionální úrovně a coby sítě sítí. Domnívá se, že toto jedinečné postavení by mělo být využito k tomu, aby VR posílil svou úlohu v rámci globální správy v oblasti klimatu. Vyzývá tudíž k tomu, aby UNFCCC vypracovala memorandum o porozumění s Evropským výborem regionů jakožto institucionálním zástupcem evropských měst a regionů, které by bylo zaměřeno především na zmírňování změny klimatu a přizpůsobování se této změně v odvětvích, kde jsou již místní a regionální orgány výrazně zapojeny do správy, jako jsou např. dodávky energie a poptávka po ní, mobilita a doprava, zemědělství, nakládání s odpady, územní plánování a výstavba a zvládání povodní;
6. zdůrazňuje, že probíhající činnosti a závazky regionů a měst by měly hrát významnou úlohu při přípravě na UNFCCC COP26 v Glasgow a měly by být v rámci této konference oficiálně zviditelněny. Vyzývá tudíž UNFCCC, aby společně s VR a s dalšími příslušnými partnery z LGMA usilovala o formální uznání příspěvku orgánů na nižší než celostátní úrovni (tj. regionálně a místně stanovených příspěvků), aby bylo možné oficiálně uznat, monitorovat a stimulovat snižování emisí skleníkových plynů ze strany měst, místních samospráv a regionů na celém světě po vzoru Edinburského prohlášení o biologické rozmanitosti;
7. vyzývá britské předsednictví COP26, aby zajistilo, že plánovaná hygienická opatření zavedená v souvislosti s onemocněním COVID-19 umožní, aby se na práci této konference v Glasgow aktivně podílely i nestátní subjekty. Vyzývá v této souvislosti Evropskou komisi, aby zajistila dostatečnou účast a zapojení delegace VR, která je součástí delegace EU na konferenci COP26. Potvrzuje své odhodlání spolupracovat s delegací EP;

⁽¹⁾ Úplné znění zprávy je dostupné zde: https://www.ipcc.ch/report/ar6/wg1/downloads/report/IPCC_AR6_WGI_Full_Report.pdf.

8. zdůrazňuje, že ambice Zelené dohody pro Evropu učinit z Evropy do roku 2050 první klimaticky neutrální kontinent platí interně a projevují se tím, že jsou do všech politik EU začleňována kritéria udržitelnosti a současně se udává tempo na celosvětové úrovni. Zdůrazňuje, že by Zelená dohoda pro Evropu a iniciativy v rámci této dohody prováděné na místní a regionální úrovni měly být nástrojem sloužícím k realizaci cílů Pařížské dohody, plnému provedení Agendy OSN 2030 a cílů udržitelného rozvoje a ambicióznímu přispění EU k celosvětovému rámci pro oblast biologické rozmanitosti na období po roce 2020, o němž se rozhodne na 15. konferenci smluvních stran Úmluvy OSN o biologické rozmanitosti (COP15) ⁽²⁾. Zelená dohoda pro Evropu by kromě toho, že umožní dosáhnout klimatické neutrality, měla být ekonomicky životaschopná a neměla by vést k velké zátěži a nákladům pro spotřebitele a podniky;

9. je pevně přesvědčen, že UNFCCC COP26 je příležitostí pohlédnout do budoucna a připravit půdu pro ambiciózní globální agendu do roku 2050, která doplní přístup vycházející z cílů udržitelného rozvoje o Pařížskou dohodu. Vzhledem k tomu, že Zelená dohoda pro Evropu již bere v potaz systémové vazby s mnoha relevantními oblastmi politiky, mohla by, bude-li řádně provedena, být inspirací a motivací pro Zelenou dohodu pro svět;

10. vyzývá smluvní strany UNFCCC a Komisi, aby mezi pravidla o globálním hodnocení zařadily povinnost smluvních stran provádět konzultace s místními a regionálními orgány a zapojovat je během fáze navrhování svých příspěvků. Především pak smluvní strany vyzývá k tomu, aby před zasedáními konference zapojily nižší než celostátní úroveň do revize svých vnitrostátně stanovených příspěvků, a sice tím, že zavedou systém vnitrostátního dialogu;

11. zdůrazňuje, že je důležité, aby EU díky své ambiciózní a inkluzivní politice v oblasti klimatu stála v čele celosvětových jednání, a tudíž uznává evropský právní rámec pro klima jako nepopíratelný signál a závazek, který z Evropské unie dělá vůdčí sílu úsilí v oblasti klimatu. V tomto ohledu rovněž naléhavě vyzývá k tomu, aby cíle v oblasti klimatu občané ještě více neoddizily kvůli tomu, že budou mít značný dopad na rozpočty domácností, z nichž mnohé již těžce nesou pandemii COVID-19. Občané a malé podniky by neměli doplácet na ambiciózní soubory politických opatření;

12. v tomto ohledu zdůrazňuje, že mnoho evropských regionů vyhlásilo stav klimatické krize ještě předtím, než tuto krizi vyhlásil Evropský parlament, a zavedlo již vlastní ambiciózní právní předpisy v oblasti klimatu. Domnívá se tudíž, že by jejich odborné znalosti měly hrát výraznější úlohu v rámci celosvětové diplomacie v oblasti klimatu;

13. vyzývá k rychlejšímu přizpůsobení a provádění misí EU „Adaptace na změnu klimatu“ a „Klimaticky neutrální města“ a také dalších příslušných misí, jako jsou ty, jež se týkají půdy, zdraví a oceánů, jakmile budou schváleny. Vyzývá místní a regionální orgány, aby připravily své vlastní strategie pro přizpůsobení se změně klimatu a zmírňování jejich dopadů s cílem zvýšit ochranu a odolnost místních komunit a přírodních stanovišť ⁽³⁾;

14. ačkoli plně podporuje ambice rámce EU pro oblast klimatu, požaduje konkrétní opatření, která by tyto cíle podpořila a zajistila, aby žádný region ani občan nebyl opomenut. Zvláštní pozornost a intenzivnější cílená podpora je nezbytná v případě uhelných regionů, regionů s vysokými emisemi uhlíku, méně rozvinutých regionů a ostrovů;

15. vítá zahájení Konference o budoucnosti Evropy a vyzývá k tomu, aby se Zelená dohoda pro Evropu stala ústředním tématem, neboť změna klimatu, spravedlivá transformace a udržitelný rozvoj mají přímý dopad na hospodářství, veřejné zdraví a dobré životní podmínky občanů EU. Má za to, že v tomto rámci může hrát klíčovou úlohu evropský klimatický pakt, jenž se může stát osvědčeným postupem, který by mohl být napodobován na celém světě;

16. je připraven spolupracovat s Evropskou komisí, Evropským parlamentem a dalšími příslušnými organizacemi série dialogů s občany a tematický den věnovaný místním opatřením v oblasti klimatu s cílem prezentovat přidanou hodnotu Zelené dohody pro Evropu a představit různé místní iniciativy. Zároveň znovu vyzývá členy VR, aby šli příkladem a podporovali místní a regionální konference smluvních stran;

17. vyzývá všechny smluvní strany UNFCCC, aby ve spolupráci se samosprávami na nižší než celostátní úrovni a nestátními subjekty konstruktivně přispívaly k procesu předcházejícímu konferenci COP26, mimo jiné podporou místních poradních orgánů, konventů občanů, místních a regionálních konferencí smluvních stran a také poloformálních orgánů, jako jsou místní a regionální rady a parlamenty mládeže;

⁽²⁾ 15. zasedání konference smluvních stran Úmluvy OSN o biologické rozmanitosti.

⁽³⁾ Stanovisko VR Vytvoření Unie odolné vůči změně klimatu – nová strategie EU pro přizpůsobení se změně klimatu (COR-2021-01903).

18. zdůrazňuje, že pro vytvoření fakticky podložené politiky v oblasti klimatu, která zároveň dodržuje zásadu technologické neutrality, je důležitý výzkum a shromažďování údajů o předpovídaných klimatických rozdílech mezi jednotlivými regiony a také klimatické modely a posuzování dopadů na klima. Považuje za nezbytné posílit meziregionální spolupráci s cílem pomoci nejzranitelnějším regionům a skupinám občanů a chránit je;

19. podporuje rozvoj místních vědeckých platforem pro změnu klimatu (které již v různých regionech existují a hrají úlohu „místních panelů pro změnu klimatu“) a jejich začlenění do sítí pro výměnu informací s cílem podnítit spolupráci s vědci a podpořit rozhodování volených místních představitelů;

20. zdůrazňuje, že navzdory ambiciózním opatřením přijatým v mnoha městech a regionech řada z nich stále nezná současnou ani předchozí úroveň svých emisí skleníkových plynů a nemá k dispozici ani hodnocení zranitelnosti vůči změně klimatu, a proto je pro ně obtížné kvantifikovat a srovnávat své úsilí. Vyzývá Evropskou komisi, aby zejména tím, že plně využije místní a regionální energetické agentury, Společné výzkumné středisko (JRC) a Evropskou agenturu pro životní prostředí (EEA), a v koordinaci s vnitrostátními útvary odpovědnými za národní inventuru skleníkových plynů podporovala místní a regionální orgány při hodnocení emisí a podávání zpráv o emisích, při analyzování nejdůležitějších dopadů změny klimatu na jejich území, jakož i při přípravě akčních plánů v oblasti klimatu a přijímání závazků na místní a regionální úrovni – například v podobě přistoupení k Paktu starostů a primátorů –, a aby poskytnutím evropských finančních prostředků vyjádřila uznání jejich úsilí;

21. vítá práci UNFCCC na zavádění energie z obnovitelných zdrojů jakožto předpokladu pro úspěšnou ochranu klimatu. Domnívá se, že pro rozsáhlé zavedení energie z obnovitelných zdrojů v blízké budoucnosti jsou zapotřebí ambiciózní cíle a opatření týkající se rozvoje této oblasti a také rozsáhlé a decentralizované plánování infrastruktury;

22. žádá Evropskou komisi, aby ve spolupráci s VR prozkoumala, jak by akční plány v oblasti klimatu přijímané na regionální úrovni mohly fungovat jako regionálně a místně stanovené příspěvky k Pařížské dohodě o klimatu a být oficiálně uznány jako doplněk k vnitrostátně stanoveným příspěvkům, přičemž je třeba věnovat zvláštní pozornost zamezení dvojímu započítávání. Výchozím bodem by mělo být to, aby se regionálně a místně stanovené příspěvky staly na základě revize nařízení o správě energetické unie nedílnou součástí vnitrostátních plánů v oblasti energetiky a klimatu;

23. v této souvislosti podporuje společný rámec pro podávání zpráv globálního Paktu starostů a primátorů jako krok směrem ke srovnatelnosti úsilí na místní a regionální úrovni a žádá Evropskou komisi, aby nadále podporovala a rozšiřovala takové iniciativy, jako je Pakt starostů a primátorů v oblasti klimatu a energetiky, a to v rámci EU i mimo ni;

24. domnívá se, že místní provádění opatření v oblasti klimatu musí být doplněno a obohaceno sdílením informací, vzájemným učením a tím, že bude zohledněna rozmanitost území. Sítě a aliance místních a regionálních subjektů mají zásadní význam pro zlepšování znalostí na regionální, celostátní a globální úrovni;

25. bude i nadále posilovat spolupráci s celosvětovými, evropskými a vnitrostátními sdruženími místních a regionálních orgánů, s komunitami zúčastněných stran z regionů a měst, s vnitrostátními parlamenty a s dalšími subjekty;

26. oceňuje interinstitucionální spolupráci a větší součinnost se svými partnery, jako jsou regionální parlamenty v rámci Konference regionálních zákonodárných shromáždění Evropské unie (CALRE), iniciativa RLEG, k níž dala podnět skupina regionů s legislativními pravomocemi, síť regionálních center (RegHub) a síť Aliance soudržnosti, kampaň VR věnovaná Zelené dohodě pro Evropu, mladí volení politici prostřednictvím zvláštního programu, regionální a místní politici odpovědní za střediska Europe Direct a pilotní projekt *Budování Evropy ve spolupráci s místními subjekty* (BELE);

27. zdůrazňuje úlohu, kterou při plnění cílů v oblasti klimatu a přizpůsobování se změně klimatu hraje financování, a rovněž potřebu, aby místní samosprávy uzavíraly partnerství se soukromým sektorem a finančními institucemi s cílem uvolnit udržitelné investice zaměřené na dosažení nulových emisí a nulového znečištění, na minimalizování odpadu a na přizpůsobování se změně klimatu. Znovu požaduje, aby místní a regionální orgány měly, co se týče projektů souvisejících se Zelenou dohodou pro Evropu, přímý přístup k finančním prostředkům EU, a navrhuje, aby Komise vytvořila zvláštní program pro inovace v oblasti klimatu určený místním samosprávám;

28. považuje globální urbanizaci za klíčové odvětví z hlediska opatření v oblasti klimatu a jejich financování. (*) S ohledem na sílící urbanizaci konstatuje, že města coby zkušební prostředí pro inovace a pro nové přístupy ke zmírňování změny klimatu a přizpůsobování se této změně, zejména pokud jde o územní plánování, udržitelnou mobilitu, cenově dostupné bydlení a energeticky účinné budovy, hrají zásadní úlohu na cestě ke klimatické neutralitě. Opětovně vyjadřuje svou podporu iniciativám zaměřeným na demonstraci osvědčených postupů a předávání znalostí, jako je mise v rámci programu Horizont Evropa zaměřená na klimaticky neutrální města, partnerství v rámci městské agendy atd.;

29. domnívá se, že evropská seskupení pro územní spolupráci (ESÚS) a další přeshraniční struktury hrají důležitou úlohu při usnadňování a podpoře přeshraniční, nadnárodní a meziregionální spolupráce v oblasti přizpůsobování se změně klimatu a zmírňování této změny;

30. vítá činnost UNFCCC týkající se propojení politik v oblasti genderu a klimatu (?) a vyzývá Evropskou komisi, aby se rovněž věnovala tomuto tématu. Vyzývá globální i evropské aktéry, aby investovali do genderové analýzy a shromáždění statistických dat roztržiděných podle pohlaví, které by pomohly plně porozumět dopadu změny klimatu na všechny zranitelné skupiny, zavést metodiky sestavování rozpočtu s přihlédnutím k rovnosti žen a mužů a zajistit rovný přístup k zastoupení všech pohlaví na všech úrovních tvorby politik. V této souvislosti podporuje výzvu k posílení genderové vyváženosti v rámci delegace EU i v rámci delegací jednotlivých států na konferenci COP26;

31. opakuje svou výzvu, aby byly aspekty týkající se životního prostředí a změny klimatu lépe zohledňovány ve vnějších vztazích EU, a zejména v její obchodní politice. Vyzdvihuje rovněž význam vzájemné výměny zkušeností v rámci platform pro územní spolupráci, jako jsou ARLEM a CORLEAP, a také prostřednictvím partnerství měst. Změna klimatu by měla být i nadále strategickou diplomatickou prioritou EU, aby byly třetí země podpořeny při přijímání a provádění ambiciózních politik zaměřených na dosažení klimatické neutrality a na splnění cíle Pařížské dohody;

32. má za to, že mechanismus uhlíkového vyrovnání na hranicích, který by byl slučitelný s pravidly WTO, by mohl napomoci přechodu ke klimatické neutralitě na celém světě, a domnívá se, že místní a regionální orgány mohou k tomuto procesu přispět prostřednictvím klimatické diplomacie na nižší než celostátní úrovni;

33. plně podporuje klíčová opatření, která by měly přijmout vlády a finanční instituce jednotlivých států, coby základní předpoklad pro místní opatření v oblasti klimatu, jak uvádí plán pro opatření v oblasti klimatu zaměřený na lidská sídla (Human Settlements Climate Action Pathway) (6);

34. pověřuje svého předsedu, aby toto usnesení předložil Evropské komisi, Evropskému parlamentu, slovinskému předsednictví Rady Evropské unie a předsedovi Evropské rady.

V Bruselu dne 13. října 2021.

předseda
Evropského výboru regionů
Apostolos TZITZIKOSTAS

(*) Jak městské mechanismy čistého rozvoje / systémy obchodování s emisemi (čl. 6 odst. 4 o tržních mechanismech), tak udržitelný, integrovaný městský a územní rozvoj (čl. 6 odst. 8 o netržním mechanismu). Článek 6 Pařížské dohody.

(?) <https://unfccc.int/gender>.

(6) Marrákešské partnerství pro globální opatření v oblasti klimatu, 2021.

STANOVISKA

VÝBOR REGIONŮ

INTERACTIO – HYBRIDNÍ ZASEDÁNÍ – 146. PLENÁRNÍ ZASEDÁNÍ VR, 12. 10. 2021–14. 10. 2021

Stanovisko Evropského výboru regionů k tématu Strategie EU pro práva dítěte a evropská záruka pro děti

(2022/C 61/03)

Zpravodaj:	Jari ANDERSSON (FI/ELS), člen místního shromáždění: zastupitelstvo města Sastamala
Odkazy:	Návrh doporučení Rady, kterým se zavádí evropská záruka pro děti COM(2021) 137 final Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Strategie EU pro práva dítěte COM(2021) 142 final

POLITICKÁ DOPORUČENÍ

EVROPSKÝ VÝBOR REGIONŮ,

1. konstatuje, že místní a regionální orgány hrají důležitou úlohu při poskytování klíčových služeb a v boji proti chudobě a že Evropská komise a členské státy by měly zajistit, aby byly tyto orgány zapojeny do provádění sdělení o strategii EU pro práva dítěte a návrhu doporučení Rady, kterým se zavádí evropská záruka pro děti;
2. poukazuje na to, že Evropský výbor regionů se již dříve vyjádřil k úloze místních a regionálních orgánů v boji proti dětské chudobě a při podpoře práv dětí;
3. konstatuje, že členské státy jsou dostatečně informovány o tom, jak jsou stávající evropská opatření pro boj proti dětské chudobě a prosazování práv dětí prováděna na různých úrovních místní a regionální správy;
4. rád by se zúčastnil budoucího dialogu o politice týkající se dětí a mládeže a zapojil se do spolupráce s Evropskou komisí, Radou Evropské unie, občanskou společností, skupinami zabývajícími se právy dětí a dalšími příslušnými zúčastněnými stranami;

Obecné připomínky

5. vítá návrh Evropské komise na doporučení Rady, kterým se zavádí evropská záruka pro děti, a sdělení Komise o strategii EU pro práva dítěte, jehož cílem je účinně podpořit úsilí členských států a místních a regionálních orgánů o snížení dětské chudoby a zlepšení práv dětí v zájmu zajištění větší spravedlnosti a začlenění v Unii a v regionech a obcích/městech. Současně je třeba dodržovat zásadu subsidiarity;
6. zdůrazňuje, že dítě je především dítětem, bez ohledu na svůj etnický původ, pohlaví, státní občanství, socioekonomické zázemí, schopnosti nebo místo pobytu a že nejlepší zájem dítěte musí být zohledněn ve všech politikách, postupech a opatřeních, které se dotýkají dětí na všech úrovních. Evropská komise a členské státy musí zajistit, aby právům dítěte byla přiznána priorita ve smyslu Úmluvy OSN o právech dítěte a Listiny základních práv Evropské unie, aby byla tato práva zohledňována ve všech vnitřních i vnějších politikách, opatřeních a programech EU, které se přímo či nepřímo dotýkají dětí, a aby byla v rámci celého procesu rozhodování zachována konzistentnost;

7. poukazuje na to, že každé dítě by mělo mít od raného věku právo na přiměřenou životní úroveň a rovné příležitosti v životě ve smyslu Úmluvy OSN o právech dítěte a Listiny základních práv Evropské unie. Posílení sociálně-ekonomického začlenění dětí a jejich rodin má zásadní význam pro snížení chudoby a znevýhodnění mezi generacemi. K dosažení tohoto cíle je zásadně důležité zajistit náležitou sociální a zdravotní ochranu a podporu, a také přístup k vysoce kvalitnímu vzdělávání, odborné přípravě a zaměstnání pro rodiny;
8. naléhá na členské státy, aby poskytly odpovídající a řádnou finanční podporu s cílem zajistit účinné provádění Úmluvy OSN o právech dítěte z roku 1989, a vyzývá je, aby pokračovaly v řešení strukturálních nerovností;
9. konstatuje, že je důležité, aby nadnárodní, celostátní, regionální a místní orgány prováděly koordinovaná opatření, aby bylo možné účinně realizovat cíle iniciativ Evropské komise;
10. poukazuje na to, že je důležité úzce spolupracovat s místními a regionálními orgány, podporovat dialog s místními komunitami v zájmu zlepšení úrovně ochrany práv dětí a pořádat informační a propagační kampaně na místní a regionální úrovni financované z prostředků EU s cílem zvýšit ve společnosti obecně, a zejména u dětí, povědomí o jejich právech;

Záruka pro děti

11. poukazuje na to, že je nutné se zabývat chudobou a sociálním začleňováním různých etnických skupin a marginalizovaných komunit, aby se zajistila účinná ochrana práv dětí, a že chudoba a sociální vyloučení mohou výrazně omezit budoucí příležitosti dětí a jejich rodin;
12. upozorňuje na to, že je třeba provádět konkrétní opatření, která to budou řešit a budou zaměřena především na nejvíce znevýhodněné děti. Všem dětem musí být zajištěno kvalitní vzdělání, aby každému z nich byly zaručeny stejné příležitosti k rozvoji jejich potenciálu;
13. zdůrazňuje, že je třeba definovat osvědčené postupy pro snižování dětské chudoby a zlepšit přístup k hlavním službám pro děti a prosazování práv dětí. Doporučuje, aby byly místní a regionální orgány zapojeny do úsilí o zvyšování povědomí a sdílení osvědčených postupů v celé Unii, a navrhuje, aby byly za tímto účelem pořádány mezinárodní, celostátní a regionální konference a studijní návštěvy;
14. vítá návrh na vytvoření sítě EU pro práva dětí složené ze zástupců členských států, mezinárodních a nevládních organizací, zástupců místních a regionálních orgánů a dětí. Cílem sítě je posilovat dialog o právech dětí a vzájemné učení mezi Evropskou unií a členskými státy a podpořit provádění, sledování a hodnocení strategie;
15. s potěšením konstatuje, že členské státy, v nichž je míra ohrožení dětí chudobou nebo sociálním vyloučením vyšší než průměr EU, budou muset vyčlenit 5 % prostředků z Evropského sociálního fondu plus (ESF+) na boj proti dětské chudobě;
16. naléhá na všechny členské státy, tedy nejen na ty, které jsou nejvíce postiženy dětskou chudobou, aby vyčlenily dostatečné zdroje na podporu doporučení obsažených v evropské záruce pro děti. V tomto duchu zdůrazňuje pozitivní dopad finanční podpory rodin s dětmi coby účinné metody boje proti dětské chudobě. Cílem by mělo být vytvoření komplexního investičního ekosystému pro děti v Evropě, který by měl vycházet ze záruky pro děti. Nástroje pro oživení a odolnost, strukturálních fondů a vnitrostátních zdrojů, aby se zlepšilo účinné poskytování kvalitních a inkluzivních služeb pro všechny děti;
17. konstatuje, že klíčovou úlohu při provádění evropské záruky pro děti mohou hrát podniky a sociální podnikání, a poukazuje na to, že je třeba investovat do rozvoje této kapacity a zároveň zajistit přístup k financování a odbornou přípravu v oblasti podnikání. Pro zavedení evropské záruky pro děti je kromě toho naprosto nezbytné rozvíjet pomocí finančních prostředků EU rovněž vzdělávací instituce a systémy sociální pomoci v méně rozvinutých členských státech;
18. vítá cíle EU v oblasti zaměstnanosti, dovedností a sociální ochrany, včetně cílů týkajících se dětské chudoby, a poukazuje na to, že orgány EU a celostátní, regionální a místní orgány a sociální partneři nesou společnou odpovědnost za provádění pilíře sociálních práv;

19. podporuje návrh na jmenování národního koordinátora záruky pro děti (ochránců práv dětí atd.) pro každý členský stát, který bude mít k dispozici dostatečné zdroje a pravomoci na podporu, koordinaci a sledování záležitostí týkajících se strategie pro práva dítěte a záruky pro děti;

Strategie EU pro práva dítěte

20. vítá iniciativu Komise týkající se vypracování nové komplexní strategie pro práva dítěte;

21. konstatuje, že evropské místní a regionální orgány mají jedinečné předpoklady k tomu, aby přijaly konstruktivní kroky na ochranu práv dětí, podporovaly jejich vývoj v prostředí, v němž budou chráněny a respektovány a bude se jim dostávat dobrého zacházení, a aby zajistily ochranu dětí před veškerými formami násilí, a to i před zneužíváním a zanedbáváním. Měla by být podporována spolupráce mezi místními a regionálními orgány a EU by měla poskytovat podporu účinnějším partnerstvím mezi těmito orgány, zejména za účelem sdílení osvědčených postupů;

22. vyzývá Komisi a členské státy, aby zaručily, že strategie EU pro práva dítěte bude náležitě financována s cílem zajistit, že vnitřní i vnější nástroje financování EU, jakož i vnitrostátní rozpočty, budou dostatečně podporovat provádění priorit stanovených ve strategii;

23. navrhuje, aby byl ve spolupráci s členskými státy vypracován plán a přesnější harmonogram provádění této iniciativy, do něhož by byly zapojeny místní a regionální orgány a specializované instituce na místní a regionální úrovni;

Sociální ochrana

24. vítá závazek Komise předložit iniciativu na podporu rozvoje a posílení integrovaných opatření na ochranu dětí. Tato opatření povzbudí všechny příslušné orgány a subjekty k lepší spolupráci a součinnosti;

25. vyzývá odpovědné vnitrostátní orgány, aby zajistily účinnou a dostupnou sociální ochranu a služby na ochranu dětí a dospívajících, které budou poskytovat bezpečné a inkluzivní prostředí, v němž se jim bude dostávat dobrého zacházení, a aby věnovaly pozornost preventivním opatřením, včasnému zásahu a podpoře zranitelných rodin;

26. konstatuje, že děti budou náležitě zohledněny v příštím politickém rámci evropského semestru;

27. naléhavě vyzývá členské státy, aby – při zohlednění zásady subsidiarity podle článku 165 SFEU – všem dětem zaručily rovný přístup ke kvalitnímu a inkluzivnímu předškolnímu vzdělávání a péči s cílem dosáhnout barcelonských cílů v oblasti účasti a zajistit, aby předškolní vzdělávání a péče nebyly jen službou, která se řídí poptávkou, ale aby představovaly zákonné a sociální právo, jež je zakotveno v evropském právu a na které mají nárok všechny děti;

Vzdělávání

28. dále naléhavě vyzývá členské státy, aby zajistily, že každé dítě bude mít rovný přístup ke kvalitnímu vzdělávání bez ohledu na etnický původ, náboženské vyznání nebo přesvědčení, zdravotní postižení, státní příslušnost, pobytový nebo přistěhovalecký status, pohlaví nebo sexuální orientaci. Vyzývá jednotlivě země, aby přijaly vhodná opatření v zájmu boje proti příčinám absencí, které vedou děti k předčasnému ukončování školní docházky, a jejich řešení;

29. zdůrazňuje úlohu minimální výše plně placené rodičovské dovolené a přídavků na děti. Rodičovská dovolená by mohla být rozdělena na samostatné nároky pro každého rodiče a mělo by být možné ji využít pružně, a to i později v dětství;

30. poukazuje na to, že pro vzdělávání, dobré životní podmínky a začlenění všech dětí má zásadní význam kvalitní základní odborná příprava učitelů, vychovatelů a dalších pedagogických pracovníků a její aktualizace. Mimoto zdůrazňuje, že je nezbytné zaručit školám a jeslím takové financování, které bude přiměřeně vysoké, v dlouhodobém měřítku stabilní, bude odpovídat potřebám a umožní, aby zůstaly zachovány i menší školy ve venkovských oblastech. Kromě toho by bylo možné poskytovat dětem v nepříznivé socioekonomické situaci finanční příspěvky na vzdělávání;

31. domnívá se, že stěžejním úkolem je zamezit rozdílu v kvalitě školního vzdělávání v rámci jednotlivých členských států a také v rámci Unie;

32. vítá návrh doporučení Rady o smíšeném učení v zájmu vysoce kvalitního a inkluzivního primárního a sekundárního vzdělávání a návrh doporučení Rady „Cesty ke školnímu úspěchu“, jehož cílem je oddělit dosažené vzdělání a výsledky od sociálního, hospodářského a kulturního postavení. Podporuje výzvu Evropské komise určenou členským státům, aby všem dětem zajistily skutečně rovný přístup k digitálním nástrojům a připojení k vysokorychlostnímu internetu, digitální gramotnosti, dostupným vzdělávacím materiálům online a vzdělávacím nástrojům. Zároveň zdůrazňuje, že je zapotřebí

zahrnout do strategie také poskytování přístrojů a vybavení a mimoškolní podpory pro děti se zvláštními potřebami, děti žijící v chudobě, v marginalizovaných komunitách, jako jsou děti migrantů a romské děti, nebo ve vzdálených a venkovských oblastech, jakož i vedení a odbornou přípravu v oblasti digitálních dovedností pro sociálně znevýhodněné děti a dospívající a jejich rodiny. Podporuje myšlenku, aby byla dotčeným dětem poskytována veřejná finanční podpora určená na digitální vybavení;

33. vybízí ke zřízení dobře vybavených škol, které budou rozvíjet nadání dětí, zejména v regionech, které se potýkají s velkými sociálními problémy;

34. zdůrazňuje, že on-line vzdělávání by nikdy nemělo trvale nahradit prezenční výuku, zejména je-li přístup k technologiím omezen. Prezenční výuka má významnou roli pro sociální interakci, kvalitní vzdělávání a rozvoj;

35. zdůrazňuje, že je důležité rozvíjet schopnost mladých lidí vést nezávislý život a zajistit odbornou přípravu pedagogů prostřednictvím grantových programů;

36. zdůrazňuje, že je nutné zajistit fungování sociálních služeb pro mladé lidi, kteří opouštějí systém ochrany dětí, poskytovat jim prostředky na bydlení, odbornou přípravu a asistenci, které jim pomohou s plány pro samostatný život, aby se mohli začlenit jak sociálně, tak profesně;

37. poukazuje na to, že je třeba provozovat střediska rozvoje a bezplatné programy péče o talentované děti, které žijí v obtížných podmínkách a mají chuť se učit;

38. zdůrazňuje, že vzdělávací zařízení by měla být schopna poskytovat základní služby s cílem zajistit, aby děti, které do nich docházejí, byly dostatečně fyzicky i duševně zdravé;

Násilí páchané dětmi a na dětech

39. naléhá na Evropskou unii, její členské státy a regiony, aby posílily opatření k ukončení všech forem násilí a diskriminace namířených proti dětem, včetně fyzického, sexuálního, ekonomického a psychického násilí, zneužívání, zanedbávání, špatného zacházení a násilí na internetu, nucených sňatků, obchodování s dětmi z řad migrantů, mučení, vražd ze cti, mrzačení ženských pohlavních orgánů, incestu, předčasného ukončování školní docházky a využívání dětí jako vojáků;

40. konstatuje, že strategie EU pro práva dítěte musí zohledňovat veškeré regulační a jiné iniciativy týkající se práv dítěte, aby byla zajištěna důsledná ochrana dětí před násilím, obchodováním s lidmi a zneužíváním. VR dále vyzývá Komisi, aby zveřejnila přesný harmonogram těchto návrhů a zajistila řádné provádění doporučení;

41. zdůrazňuje, že je důležité rozvíjet na úrovni EU a v členských státech preventivní přístupy k boji proti veškerým formám násilí páchaného na dětech, mimo jiné podporou dobrého zacházení a vytvářením prostředí, v němž budou děti a dospívající chráněni ve všech oblastech, v nichž se rozvíjí jejich život; Do rozvoje těchto preventivních přístupů musí být v jednotlivých státech zapojeny místní a regionální orgány a specializované instituce na místní a regionální úrovni;

Zdraví dětí

42. vyzývá Evropskou komisi a členské státy, aby podporovaly pravdivé informace o očkování s cílem zlepšit důvěru ve strategii očkování a zajistit, aby zdraví dětí nebylo negativně ovlivněno důsledky dezinformací;

43. vítá strategii na podporu oživení a odolnosti, která napomůže rychlému a inkluzivnímu oživení po pandemii COVID-19;

44. poukazuje na to, že je třeba specificky posoudit dopad pandemie na duševní zdraví dětí a dospívajících, zvýšit investice do péče o duševní zdraví a vypracovat strategie na ochranu dětí a mládeže před duševními chorobami;

Práva dětí a migrace

45. poukazuje na to, že je třeba zajistit soudní systém vstřícný k dětem s vhodnými a inkluzivními postupy, které umožní zohlednit zvláštní potřeby dětí, a konstatuje, že je důležité zaručit právo dítěte být vyslyšeno, být informováno jasným a jednoduchým jazykem snadno srozumitelným jeho věku, schopnosti porozumění a stupni vývoje, a v případě potřeby získat pomoc od právního zástupce;

46. vítá závazek Evropské komise podporovat členské státy při vývoji účinných a proveditelných alternativ k zajištění dětí v migračních řízeních;
47. zdůrazňuje, že je důležité podporovat děti, jež jsou oběťmi domácího násilí, a to tím, že jim bude uvolněn přístup k sociálním službám a službám v oblasti duševního zdraví, aby se tak usnadnilo jejich zotavení a zlepšila duševní pohoda. Tyto služby musí být kromě toho mobilizovány proti násilnému chování dětí a usnadnit opětovné začlenění mladých lidí, kteří se dopustili násilí;
48. nesouhlasí se zajišťováním dětí z důvodů migrace. Prioritou musí vždy být nejlepší zájem dítěte;
49. vyzývá, aby na děti v každé fázi pozorně dohlížely příslušné orgány a/nebo veřejná služba, jejichž úkolem je ochrana dětí;
50. vítá odhodlání Evropské komise usilovat o to, aby dodavatelské řetězce podniků v EU nevyužívaly dětskou práci, a to zejména prostřednictvím legislativní iniciativy týkající se udržitelné správy a řízení podniků. Vyzývá k zákazu dovozu výrobků, jež jsou výsledkem dětské práce;
51. zdůrazňuje, že je důležité podporovat sociální začleňování migrujících dětí a dospívajících bez doprovodu a bojovat proti rasismu a diskriminaci, jimž jsou vystaveni;

Právo dítěte být vyslyšeno a zapojeno do záležitostí a rozhodnutí, které se ho týkají

52. opakuje, že dětem musí být, ve smyslu Úmluvy OSN o právech dítěte a Listiny základních práv Evropské unie, zaručena možnost zapojit se do rozhodnutí, která ovlivňují jejich život, a být vyslyšeny způsobem, který odpovídá jejich věku a vyspělosti;
53. zdůrazňuje, že je důležité rozvíjet mezi mladými lidmi preventivní činnosti zaměřené zejména na prevenci konzumace alkoholu, tabáku a drog; V této souvislosti doporučuje, aby byly do rozvoje těchto preventivních činností a do zvyšování povědomí o rizicích spojených s konzumací alkoholu, tabáku a drog zapojeny místní orgány, vzdělávací instituce a specializované instituce;
54. zdůrazňuje, že je důležité zvyšovat povědomí o právech dětí a podporovat zapojení dětí do procesů rozhodování na všech úrovních;
55. vítá návrh Evropské komise podporovat a zlepšovat inkluzivní a systémovou účast dětí na místní, celostátní a unijní úrovni prostřednictvím zřízení platformy EU pro účast dětí;
56. naléhá na členské státy a regiony, aby zavedly, zlepšily a poskytly dostatečné zdroje pro nové a stávající přístupy k účasti dětí na místní, regionální a celostátní úrovni;
57. vyzývá Evropskou unii a její členské státy, aby zintenzivnily podporu dialogu mezi vnitrostátními subjekty s rozhodovací pravomocí a mladými lidmi. V této souvislosti navrhuje, aby byly ve spolupráci s místními orgány pořádány společné workshopy, jejichž cílem by bylo zapojit mladé lidi do rozhodování a zohlednit jejich názory na vývoj politik, které se jich týkají;
58. vítá nedávné jmenování první evropské koordinátorky pro mládež Biliány Sirakové Evropskou; komisí v souladu s návrhem Evropské komise ve strategii EU pro mládež na období 2019–2027. Opakuje svoji výzvu k tomu, aby byla naplánována pravidelná setkání VR s koordinátorkou pro mládež a aby byla tato spolupráce formálně stvrzena⁽¹⁾;

ZÁVĚRY

59. požaduje, aby bylo nejméně 5 % finančních prostředků ESF+ v rámci sdíleného řízení vyčleněno na podporu projektů v rámci evropské záruky pro děti. Zároveň požaduje, aby byl pro děti v Evropě vytvořen účinný investiční ekosystém, který by kombinoval finanční prostředky EU a zdroje jednotlivých států. Pro každý členský stát by měl být jmenován národní koordinátor záruky pro děti, který bude mít pravomoci nezbytné k podpoře, sledování a podávání zpráv, pokud jde o záležitosti týkající se strategie pro práva dítěte a záruky pro děti. Všem dětem musí být, ve smyslu Úmluvy OSN o právech dítěte a Listiny základních práv Evropské unie, zaručena možnost zapojit se do rozhodnutí, která ovlivňují jejich život, a být vyslyšeny způsobem, který odpovídá jejich věku a vyspělosti;

⁽¹⁾ Stanovisko VR Evropský sbor solidarity a nová strategie EU pro mládež, COR-2018-03892-00-00-AC-TRA.

60. konstatuje, že je třeba uznat a určit klíčovou úlohu, kterou hrají místní a regionální orgány v boji proti dětské chudobě a v ochraně dětí proti veškerým formám násilí, a jejich zásadní úlohu při předcházení diskriminaci a sociálnímu vyloučení. Projevilo se to v místním úsilí o řešení pandemie COVID-19, kdy mnoho regionů, měst a obcí reagovalo rychle a zavedlo opatření ke zmírnění negativních dopadů na dětskou chudobu, např. poskytováním potravinové pomoci rodinám v nouzi různými způsoby;

61. konstatuje, že členské státy a další aktéři by se měli připravit na četné výzvy, které je možné očekávat poté, co pandemie ustoupí, kvůli změnám v životních podmínkách dětí a rodin. Místní a regionální orgány mají ústřední úlohu při poskytování cílených klíčových služeb obsažených v návrhu evropské záruky pro děti. Je proto nezbytné, aby byly místní orgány a regiony jakožto klíčoví partneři zapojeni do rozvoje a provádění záruky pro děti, podpory víceúrovňové správy a rozvoje společné odpovědnosti a koordinovaných strategií na místní, celostátní a unijní úrovni.

V Bruselu dne 12. října 2021.

předseda
Evropského výboru regionů
Apostolos TZITZIKOSTAS

Stanovisko Evropského výboru regionů k tématu Účinné zapojení místních a regionálních orgánů do přípravy dohod o partnerství a operačních programů na období 2021–2027

(2022/C 61/04)

Zpravodaj: Juraj DROBA (SK/EKR), předseda Bratislavského samosprávného kraje

POLITICKÁ DOPORUČENÍ

EVROPSKÝ VÝBOR REGIONŮ

1. připomíná, že politika soudržnosti jako hlavní investiční nástroj EU je především zaměřena na snižování hospodářských, sociálních a územních rozdílů mezi regiony EU a na řešení strukturálních výzev, jako je vytváření nových pracovních míst a ochrana těch, která již existují, konkurenceschopnost, hospodářský růst a řešení otázek souvisejících se změnou klimatu, udržitelnou mobilitou a sociálním vyloučením. Rovněž zdůrazňuje, že regiony, města a obce nesou odpovědnost za komplexní a udržitelný rozvoj svého území, a proto by měly mít k dispozici přiměřené finanční prostředky k plnění tohoto úkolu;
2. zdůrazňuje, že přidaná hodnota politiky soudržnosti EU přesahuje prokázaný pozitivní hospodářský, sociální a územní dopad, jelikož zahrnuje rovněž odhodlání členských států a regionů posilovat evropskou integraci;
3. připomíná, že právní předpisy EU v oblasti politiky soudržnosti vyžadují zapojení místních a regionálních orgánů ve všech fázích programového období, od programování přes provádění a monitorování až po hodnocení. V rámci programování považuje za klíčové plné zapojení těchto orgánů do procesů analýzy potřeb a určování opatření v rámci přípravy dohod o partnerství a tematických operačních programů pro řešení konkrétních výzev v regionech a plnění cílů politiky soudržnosti. V opačném případě hrozí, že obsah těchto dokumentů nebude odpovídat územním potřebám;
4. zdůrazňuje, že klíčová pravidla pro zapojení partnerů jsou zakotvena v evropském kodexu chování pro partnerskou spolupráci v rámci evropských strukturálních a investičních fondů ⁽¹⁾ (dále jen „evropský kodex“), který zůstává v platnosti i pro nové programové období;
5. poznamenává, že strategické plánování je základem úspěšného provádění politiky soudržnosti. Jejímí klíčovými dokumenty jsou dohody o partnerství a operační programy, které definují strategické priority, včetně přidělování finančních prostředků a navrhování opatření, která budou mít zásadní dopad na rozvoj regionů v příštím desetiletí;
6. vyzývá k co nejrychlejšímu přijetí hlavních strategických dokumentů pro nové programové období, aby bylo možné co nejdříve začít s vlastním prováděním;
7. těší ho zájem slovinského předsednictví Rady EU hlouběji se věnovat tématu partnerství v rámci ESI fondů s cílem zlepšit jeho využití a je připraven vzájemně spolupracovat;

Uplatňování zásad partnerství a víceúrovňové správy

8. zásada partnerství a model víceúrovňové správy založené na posílené koordinaci mezi orgány veřejné správy, ekonomickými a sociálními partnery a občanskou společností mohou účinně přispívat k lepší informovanosti o cílech a výsledcích politiky EU;
9. připomíná, že přístup založený na partnerství je participativní a kolektivní proces zapojování veřejných orgánů na evropské, vnitrostátní, regionální a místní úrovni, jakož i příslušných socioekonomických partnerů a zástupců občanské společnosti;

⁽¹⁾ Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) č. 240/2014 ze dne 7. ledna 2014 o evropském kodexu chování pro partnerskou spolupráci v rámci evropských strukturálních a investičních fondů (Úř. věst. L 74, 14.3.2014, s. 1).

10. poukazuje na skutečnost, že uplatňování zásad partnerství a víceúrovňové správy přispívá k lepšímu určování potřeb, posilování kolektivního závazku k plnění cílů a odpovědnosti zúčastněných partnerů a k lepší doplňkovosti s dalšími nástroji. Přispívá rovněž k posilování podpory společného evropského projektu prostřednictvím informování o tom, jak politika soudržnosti přispívá k řešení místních problémů, čímž přibližuje EU jejímu obyvatelstvu a snižuje demokratický deficit;

11. zastává názor, že hloubková analýza území prováděná místními a regionálními orgány je základem správného nastavení programů. Spolupráce mezi subjekty na různých úrovních správy navíc přispívá k lepší součinnosti mezi jejich politikami a zamezuje zdvojení, příp. protichůdným přístupům na daném území;

12. zdůrazňuje, že regionální a místní orgány již mají bohaté zkušenosti s přípravou a prováděním několika programových období, na nichž je v zájmu lepšího nastavení nového programového období třeba stavět v souladu se zásadou partnerství. Připomíná však, že jejich zkušenosti rovněž ukazují, že dodržování zásad partnerství a víceúrovňové správy se v jednotlivých členských státech EU liší a procesy ze strany ústředních orgánů nejsou vždy nutně inkluzivní;

13. konstatuje, že obecně se formální partnerství uplatňuje v decentralizovaných státech, resp. ve státech s federativním uspořádáním s etablovanými mechanismy spolupráce, zůstává zde však prostor pro zlepšení. V menších, unitárních státech je pak úloha místních a regionálních orgánů často omezená. V mnoha státech zároveň převládá pocit, že čím dále se regiony, města a obce nacházejí od hlavního města, tím méně jsou zapojeny do procesů přípravy programového období. Vyzývá všechny členské státy EU k řádnému provádění víceúrovňové správy tak, aby byla přínosem pro všechny místní a regionální orgány;

14. je hluboce znepokojen tím, že není možné řádně uplatňovat zásadu partnerství ve všech členských státech. Jednání o dohodách o partnerství a operačních programech ukázala, že ačkoli ve většině případů proběhly konzultace s místními a regionálními orgány, zapojení těchto orgánů nemělo podobu plného partnerství, jak je stanoveno v evropském kodexu chování pro partnerskou spolupráci;

15. je znepokojen tím, že v některých členských státech došlo pouze k malému pokroku při vytváření prostoru pro dialog a komunikaci za účelem přípravy regionálních strategických dokumentů pro programové období 2021–2027, a to až do té míry, že dosud nejsou známy finanční přiděly ze strukturálních fondů, které mají být k dispozici na provádění operačních programů;

16. je znepokojen hlavními závěry studie ⁽²⁾, které konstatují, že zapojení partnerů do přípravy nového programového období se ve srovnání s programovým obdobím 2014–2020 zlepšilo jen v nepatrné míře, a že způsob uplatňování partnerství zůstal skoro nezměněn, takže jeho potenciál není plně využit. Je rovněž znepokojen závěry, z nichž vyplývá, že až příliš mnoho místních a regionálních orgánů, je zapojováno pouze do veřejných konzultací, a chybí jim tak přímější zapojení do přípravy strategických dokumentů; V zemích, kde zásada partnerství není řádně zavedena a existuje pouze povrchně, by Evropská komise měla rovněž pomoci při posuzování mechanismů, které mají zajistit, aby byla tato zásada náležitě uplatňována;

17. vyzývá Komisi a členské státy, aby zvýšily atraktivitu financování v rámci politiky soudržnosti EU tím, že ještě více zjednoduší přístup k němu a omezí praxi tzv. gold platingu, a aby zvážily zjednodušení a tam, kde je to vhodné, i snížení počtu právních předpisů a pokynů;

18. zastává názor, že plnohodnotné partnerství nemůže být vynuceno žádným nařízením ani legislativní úpravou, ale je výsledkem dlouhodobého dialogu založeného na vzájemné důvěře a respektu, politické kultuře a upřímném zájmu zúčastněných stran nabídnout danému území co nejlepší řešení. Poukazuje na to, že je rovněž třeba vymezit pro tento dlouhodobý dialog založený na důvěře jasný a spolehlivý právní a operační rámec, za který nesou odpovědnost i evropské orgány;

19. lituje, že nařízení, kterým se zřizuje Nástroj pro oživení a odolnost, nevyžaduje uplatnění kodexu chování, nýbrž pouze doporučuje zapojení místních a regionálních orgánů, následkem čehož byly národní plány pro oživení a odolnost připravovány za zavřenými dveřmi a jen s minimálním zapojením místních a regionálních orgánů a bez jejich významného přispění, což ohrožuje schopnost těchto orgánů čerpat a využívat fondy. Místní a regionální orgány jsou tak de facto pouhými subjekty, které provádějí rozhodnutí přijatá členskými státy, jež se dotýkají jejich vlastních pravomocí;

⁽²⁾ Application of the principles of partnership and multi-level governance in Cohesion Policy programming 2021–2027, <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/effcb753-a6ff-11eb-9585-01aa75ed71a1>.

20. upozorňuje, že potenciál partnerství není v řadě zemí dostatečně využíván a zohledněn, a vyzývá k hledání příkladů osvědčených postupů, které umožní účinně zapojit různé subjekty. Zároveň vyjadřuje politování nad tím, že vlády některých členských států nejsou nakloněny novým přístupům k zapojení partnerů a opakují zažité modely z minulosti, což brání uplatňování účinného partnerství. V této souvislosti však vítá záměr Evropské komise obnovit evropskou komunitu odborníků v oblasti partnerství za účelem výměny zkušeností a budování kapacit a je připraven k této iniciativě aktivně přispívat;

21. zdůrazňuje, že největší výzvou pro provádění partnerství zůstává otázka, jak mobilizovat zainteresované subjekty, posílit jejich kapacitu a zohlednit jejich názory, a vyjadřuje politování nad tím, že nebyla zohledněna řada námitek místních a regionálních orgánů z minulého programového období, a problémy s mobilizací partnerů tak i nadále přetrvávají. Vyzývá proto Evropskou komisi, aby si u členských států vyžádala vysvětlení důvodů, proč ke zohlednění nedošlo, a předložila konkrétní opatření s cílem mobilizovat a posílit zainteresované subjekty v novém programovém období;

22. zastává názor, že účinné nastavení procesů víceúrovňové správy vyžaduje nejen vertikální přístup spočívající v zapojení různých úrovní správy, ale také horizontální rozměr spočívající v zapojení příslušných socioekonomických partnerů, zástupců občanské společnosti či akademické obce;

23. poukazuje na skutečnost, že místní orgány mají často pocit, že nejsou v přípravných procesech dostatečně zastoupeny a že zde hrají vedlejší úlohu nebo se jejich postojům nedopřává sluchu. Vzhledem k velkému počtu obcí jsou při jednáních zastoupeny převážně svými zastřešujícími sdruženími, která tak v procesu přípravy hrají důležitou úlohu. V rámci jejich struktur je však třeba zajistit dostatečnou kapacitu, která umožní účinný tok informací směrem k městům a obcím, aby byly dostatečně informovány o probíhajících procesech a měly možnost je prostřednictvím svých sdružení ovlivňovat;

24. zdůrazňuje, že je nezbytné, aby místní a regionální orgány hrály prvořadou úlohu v rámci monitorovacích výborů operačních programů, a zároveň vyzývá řídicí orgány, aby místní a regionální orgány plně zapojily také do přípravy programů Interreg;

25. žádá, aby byly zásady partnerství v plné míře uplatňovány i v rámci nových nástrojů, jako jsou Fond pro spravedlivou transformaci, Nástroj pro oživení a odolnost a další nové nástroje financované v rámci NGEU. Poukazuje na zásadní vliv, který bude mít Nástroj pro oživení a odolnost na politiku soudržnosti, a na riziko možného zdvojení a rozporů mezi těmito nástroji;

26. žádá, aby byla zásada partnerství uplatňována i při přípravě a provádění strategických plánů v rámci společné zemědělské politiky (SZP). V této souvislosti je třeba zajistit, aby byly zejména v rámci intervencí Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV) v rozsáhlé míře zapojeny místní a regionální orgány. Poukazuje na příležitosti, které se při uplatňování zásady partnerství v rámci SZP naskýtají, zejména ve vztahu k možným synergickým účinkům mezi projekty financovanými z EFRR a druhého pilíře SZP;

27. zdůrazňuje význam paralelní diplomacie místních a regionálních orgánů na evropské úrovni a vyzývá Evropskou komisi, aby do jednání o podobě dohod o partnerství a operačních programů zapojovala i tyto orgány, které mohou svou argumentací založenou na konkrétních údajích a znalostech problémů daného území přispět k účinnějšímu a realističtějšímu stanovení priorit v rámci strategických dokumentů;

28. zdůrazňuje, že místní a regionální orgány mohou své operační programy nastavit tak, že v nich bude významné místo vyhrazeno pro začleňování genderového hlediska v souladu s čl. 16 písm. f) interinstitucionální dohody a s ambicí Evropské komise zařadit začleňování genderového hlediska do programů EU a plánu zavést metodiku posuzování dopadu na rovnost žen a mužů v posouzeních dopadu nejpozději do 1. ledna 2023. Vyzývá členské státy a místní a regionální orgány, aby toto hledisko braly v potaz na všech stupních plánování programů;

29. zdůrazňuje, že rozdíly v načasování přípravy národních plánů pro oživení a odolnost a dohod o partnerství mohou v některých případech bránit účinné institucionální koordinaci a omezovat snahu o součinnost. Potenciální prioritou financování z Nástroje pro oživení a odolnost před politikou soudržnosti může vzhledem k tlaku na rychlé provádění a využívání omezit činnosti prováděné v rámci programování a provádění politiky soudržnosti na období 2021–2027, což přispěje k dalšímu zpoždění a problémům při čerpání finančních prostředků na podporu soudržnosti. Varuje před rizikem nerovnoměrného oživení jednotlivých územních celků v Evropě a před prohloubením nerovností způsobeným absencí

územního přístupu při přípravě plánů financovaných z Nástroje pro oživení a odolnost. Vyzývá proto evropské a vnitrostátní orgány, aby urychlily přípravu dohod o partnerství a operačních programů a zvýšily součinnost mezi dohodami o partnerství a národními plány pro oživení a odolnost;

30. žádá, aby byly příslušné dokumenty místním a regionálním orgánům zasílány v dostatečném předstihu před pracovními setkáními. Zároveň vyjadřuje politování nad tím, že partneři mají často jen velmi krátkou dobu na to, aby se k dokumentům vyjádřili, a požaduje proto, aby jim byl poskytnut přiměřený časový rámec odpovídající významu připomínkových dokumentů. Zapojení regionálních a místních orgánů nesmí mít jen formální charakter a ke vzneseným připomínkám by měla být vždy poskytnuta zpětná vazba;

31. vyzývá Evropskou komisi, aby podrobně sledovala uplatňování zásady partnerství jak v rámci neformálních jednání s členskými státy, tak v rámci posuzování návrhů dohod o partnerství a operačních programů, a aby členskými státy a příslušným orgánům poskytovala doporučení ke zlepšení procesů partnerství;

32. navrhuje, aby byl ve spolupráci se slovinským předsednictvím Rady EU uspořádán společný seminář zaměřený na zapojování regionálních a místních orgánů a zohledňování jejich názorů s cílem zefektivnit přípravu a provádění programů politiky soudržnosti. Zároveň navrhuje, aby předsednictví téma partnerství v rámci ESI fondů projednalo v rámci iniciativy zlepšování právní úpravy a zařadilo je rovněž na program jednání zasedání Rady s cílem poukázat na přínos efektivního partnerství a víceúrovňové správy při přípravě a provádění programů politiky soudržnosti. Demonstruje tak, že tento přístup přispívá k plnění společných politických cílů EU, a měl by tudíž být aplikován též na ostatní politické oblasti;

Evropský kodex chování pro partnerskou spolupráci v rámci ESI fondů

33. zdůrazňuje význam evropského kodexu chování pro partnerskou spolupráci a úlohu zásady partnerství při posilování kolektivního odhodlání provádět politiku soudržnosti a převzít za ni odpovědnost;

34. připomíná, že evropský kodex chování poskytuje podrobná doporučení pro účinné provádění partnerství při zohlednění specifických potřeb na místní a regionální úrovni;

35. zdůrazňuje, že článek 6 obecného nařízení vyžaduje vyvážené zapojení partnerů do přípravy dohod o partnerství a operačních programů a dodržování evropského kodexu. Vyzývá proto řídicí orgány a ústřední koordinační orgány, aby se těmito požadavky plně řídily a zapojovaly partnery nad rámec pouhých formálních konzultací;

36. má v úmyslu v souladu se svými politickými prioritami na období 2020–2025 pečlivě sledovat provádění evropského kodexu během přípravy dohod o partnerství a operačních programů⁽³⁾. Rovněž žádá Komisi, aby před schválením národních dohod o partnerství a operačních programů ověřila účinné uplatňování zásady partnerství;

37. podotýká, že zásada partnerství byla v rámci evropského kodexu chování vytvořena pro programové období 2014–2020, a neodráží proto nové nástroje ani situaci od vypuknutí pandemie. Zastává proto názor, že zásada partnerství by měla být v rámci evropského kodexu chování posílena, k čemuž vyzýval již ve svých předchozích stanoviscích;

38. žádá plné zapojení regionálních a místních orgánů do procesu přezkumu programového období 2021–2027 v polovině období. Součástí tohoto procesu by mělo být rovněž stanovisko VR k tématu zkušeností s prováděním v prvních letech a očekávání místních a regionálních orgánů ohledně finančního krytí a technického provádění zbývajících částí stávajícího programového období. Dále by mohl vést k vypracování studie, jež vyhodnotí zkušenosti s uplatňováním doporučení evropského kodexu po 10 letech od jeho zavedení v roce 2024. VR by měl být zapojen do definice rozsahu působnosti studie, diskuse o studii a formulace doporučení, jak navázat na její zjištění;

39. vyzývá Evropskou komisi, aby podrobně sledovala a vyhodnocovala provádění evropského kodexu a v případě nedostatečného provádění partnerství přistoupila k jeho revizi na základě příkladů osvědčených postupů v členských státech. Vyzývá Evropskou komisi, aby při případné revizi evropského kodexu zohlednila doporučení uvedená v tomto stanovisku, jakož i závěry odborných seminářů;

⁽³⁾ <https://cor.europa.eu/cs/our-work/Pages/cor-priorities.aspx>.

40. doporučuje Evropské komisi, aby na základě shromážděných příkladů osvědčených postupů vyzvala členské státy, aby vypracovaly akční plány zaměřené na zlepšení partnerského přístupu při provádění a sledování stávajícího programového období;

41. zároveň doporučuje Evropské komisi, aby zvážila vytvoření barometru pro provádění partnerství, který by podněcoval k jeho důkladnějšímu uplatňování;

Místní přístup

42. zdůrazňuje, že zapojení místních a regionálních orgánů do přípravy dohod o partnerství a operačních programů je klíčovou podmínkou pro jejich strategické nastavení tak, aby odrážely skutečné potřeby příslušného území, a je přesvědčen, že účinné provedení partnerství a víceúrovňové správy je nezbytné pro lepší identifikaci investičních priorit, které mají být podpořeny z ESI fondů. V zájmu účinného nasměrování investic je nezbytné zohlednit regionální a místní specifika daného území, včetně přírodních a demografických faktorů, které jej znevýhodňují. Místní a regionální orgány by měly být rovněž zapojeny do procesu výběru ukazatelů a regionálních přidělů, jejichž výška by měla odpovídat strukturálním problémům příslušného území. Vzhledem k rozdílům mezi regiony a v rámci regionů je stále nutné investovat do základní infrastruktury, která umožňuje poskytovat základní služby v oblasti životního prostředí, dopravy, informačních a komunikačních technologií, sociálních služeb, zdravotnictví a vzdělávání;

43. zdůrazňuje, že právě regiony, města a obce znají svá území a jejich hlavní výzvy spočívající v plnění evropských cílů, jako je Zelená dohoda pro Evropu, a globálních programů, jako jsou cíle udržitelného rozvoje. Vědí, jaké jsou silné a slabé stránky jejich socioekonomické struktury (např. oblasti s problémy týkajícími se mobility, životního prostředí a udržitelné transformace, klimatu, energetické transformace, sociálního začleňování a boje proti nerovnostem, vzdělávání, digitalizace atd.), a na základě údajů tak dokáží vyhodnotit očekávaný dopad jednotlivých intervencí a navrhnout cílenější opatření nebo přepracování těch, která již existují;

44. zdůrazňuje, že pandemie COVID-19 opět ukázala, jak důležitou úlohu sehrávají místní a regionální orgány při využívání strukturálních a investičních fondů. Zároveň přitom vyšlo najevo, že řada těchto orgánů nemá dostatek finančních prostředků. V tomto ohledu vítá opatření k zajištění flexibility, která zavedla Evropská komise v balíčcích CRII a CRII+. Vyzývá Komisi, aby předložila návrh na prodloužení 100 % míry spolufinancování o další rok, prodloužení pravidla N+3 a dočasné zvýšení prahové hodnoty *de minimis* pro státní podporu, a poskytla tak v této náročné době místním a regionálním orgánům dostatečnou podporu;

45. zastává názor, že místní přístup může významně přispět k udržitelné zelené a digitální transformaci, a doporučuje provádět častější posuzování územního dopadu v rámci jednotlivých cílů politiky soudržnosti, jakož i Zelené dohody pro Evropu a digitální strategie;

46. je přesvědčen o tom, že místní přístup založený na integrovaném přístupu by měl být při řešení výzev daného území posílen na úkor čistě odvětvového přístupu. Jsou to právě negativní důsledky „resortismu“ a prosazování vlastních zájmů zainteresovaných stran, které brání komplexnímu a integrovanému přístupu k řešení problémů;

47. zastává názor, že integrované územní strategie regionů a měst (založené na integrovaných územních investicích a komunitně vedeném místním rozvoji) mají obrovský potenciál pozitivně ovlivňovat zaměření národních operačních programů, při zohlednění specifických výzev na regionální a místní úrovni. Požaduje proto, aby byly operační programy v souladu s těmito strategiemi za účelem cíleného zaměření intervencí. Do příslušných kapitol operačních programů by měl být začleněn rovněž regionální pohled, aby se předešlo nesrovnalostem mezi jednotlivými strategickými dokumenty;

48. vítá, že v programovém období 2021–2027 bude při provádění kladen velký důraz na integrované územní investice, a je toho názoru, že v oblastech, kde je to vhodné, by měla být opatření navrhovaná v integrovaných strategiích automaticky podpořena, aniž by bylo nezbytné vyhlašovat poptávková řízení. Strategie integrovaných územních investic by měly být koncipovány komplexně a měly by zahrnovat intervence bez ohledu na pravomoci zúčastněných subjektů (stát, regiony, obce);

49. připomíná, že v regionech EU existují v rámci provádění integrovaných územních investic zavedené platformy spolupráce založené na zásadách partnerství a víceúrovňové správy, které jsou schopny jasně pojmenovat klíčové výzvy a určit nejvhodnější řešení;
50. žádá vytvoření účinných mechanismů, které místním a regionálním orgánům umožní podílet se na výběru intervencí v rámci integrovaných územních investic na základě zásady teritoriality, a to bez ohledu na pravomoci zúčastněných subjektů; Doporučuje Evropské komisi a členským státům, aby analyzovaly stávající účinné mechanismy spolupráce v členských státech, které mohou sloužit jako příklady osvědčených postupů;
51. považuje za užitečné přistoupit k určení priorit v rámci menších dynamických tematických skupin, které budou na základě ověřitelných územních údajů analyzovat výzvy a navrhovat řešení v rámci daného odvětvového tématu; je si vědom toho, že nedostatek údajů na regionální úrovni je překážkou účinného nasměrování investic;
52. je si vědom toho, že nedostatek údajů na regionální úrovni a v rámci přeshraničních regionů je překážkou účinného nasměrování investic. Vyzývá proto Evropskou komisi, aby posílila shromažďování statistických údajů (prostřednictvím Eurostatu a programu ESPON) na úrovni NUTS 3 v rámci jednotlivých odvětvových politik relevantních pro cíle politiky soudržnosti, které budou zároveň sloužit i k měření pokroku dosahovaného na daném území. Za vhodný nástroj považuje rovněž index sociálního pokroku EU, jehož aktualizovanou verzi představila Evropská komise koncem roku 2020;
53. za překážku účinného zapojení místních a regionálních orgánů považuje také nedostatečné administrativně-analytické kapacity, a žádá proto, aby byly v novém programovém období posilovány;

Využívání digitálních nástrojů a důsledky pandemie

54. vyjadřuje politování nad tím, že v důsledku vypuknutí pandemie došlo ke zpoždění jednání o programech EU na úrovni normotvůrce, a následně tedy i přípravy dohod o partnerství a operačních programů, které nebyly dokončeny včas před zahájením nového programového období, a vyzývá k okamžitému urychlení přípravných prací a zintenzivnění diskusí;
55. lituje rovněž, že opatření přijatá ke zmírnění šíření pandemie vedla rovněž ke zpoždění, resp. odložení spolupráce s regionálními a místními orgány, v některých případech až o několik měsíců, což bude mít negativní dopad na rozvoj jejich území;
56. varuje před tendencemi vedoucími k centralizaci při programování a provádění ESI fondů v důsledku pandemie a k paralelnímu průběhu dvou programových období;
57. konstatuje, že krize spojená s pandemií nabídla i příležitost k zapojování partnerů, a to díky rozšířenému využívání digitálních komunikačních nástrojů, které do určité míry zjednodušily interakci mezi zúčastněnými subjekty a mají potenciál pozitivně ovlivňovat vyvážené zapojení partnerů, kteří by jinak nebyli schopni se přípravných procesů účastnit;
58. podotýká však, že možnosti interakce partnerů jsou v rámci on-line setkání často omezené, a proto považuje za nezbytné neustále zlepšovat podmínky interakce s partnery během on-line setkání. Pro větší usnadnění on-line setkání je nezbytné osvojit si různé techniky a přístupy k vedení diskusí, k čemuž může sloužit i technická podpora;
59. doporučuje, aby se na příkladech osvědčených postupů s využitím on-line a interaktivních komunikačních nástrojů stavělo i do budoucna, zastává však názor, že digitální řešení nedokáží nahradit fyzická setkání a konzultace, a měla by být používána především jako doplňkový způsob, s přihlédnutím k formátu a povaze diskuse.

V Bruselu dne 12. října 2021.

předseda
Evropského výboru regionů
Apostolos TZITZIKOSTAS

Stanovisko Evropského výboru regionů k tématu Protiteroristická agenda pro EU: předvídání, prevence, ochrana a reakce

(2022/C 61/05)

Zpravodaj:	Karl VANLOUWE (BE/EA) poslanec vlámského parlamentu
Odkaz:	Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Evropské radě, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Protiteroristická agenda pro EU: předvídání, prevence, ochrana a reakce COM(2020) 795 final

POLITICKÁ DOPORUČENÍ

EVROPSKÝ VÝBOR REGIONŮ

Úvod

1. vítá protiteroristickou agendu Komise ⁽¹⁾, která uznává klíčovou úlohu místních a regionálních orgánů, mj. v oblasti prevence radikalizace a ochrany veřejných prostor;
2. souhlasí s Komisí, že nadnárodní povaha teroristických sítí vyžaduje pevnou spolupráci, která ochrání a podpoří naše společné hodnoty, evropský způsob života a pluralitní společnost;
3. poukazuje na to, že boj proti terorismu je součástí bezpečnostní politiky, která je v souladu se Smlouvou o fungování Evropské unie sdílenou pravomocí Unie a členských států, přičemž udržování veřejného pořádku a ochrana vnitřní bezpečnosti spadají do pravomoci členských států ⁽²⁾. Poukazuje v této souvislosti také na úlohu regionálních donucovacích orgánů v některých členských státech;
4. konstatuje, že teroristické útoky v EU jsou inspirovány různorodými motivy a Europol je dělí do 5 kategorií: džihádistický terorismus, levicový a anarchistický terorismus, pravicový terorismus, etnicko-nacionalistický a separatistický terorismus a terorismus páchaný s jedinečným motivem. Upozorňuje na rostoucí výskyt samotně jednajících pachatelů ⁽³⁾;
5. poukazuje na to, že opatření omezující svobodu pohybu přijatá v souvislosti s pandemií COVID-19 sice ztěžují aktivity teroristů, ti však bohužel nalézají způsoby, jak je obcházet. Upozorňuje, že je třeba zohlednit socioekonomické dopady pandemie, které zvyšují riziko radikalizace a vytvářejí krizovou situaci, jíž mohou teroristé využívat k dalšímu prosazování svých cílů a své činnosti ⁽⁴⁾ ⁽⁵⁾;

Předvídání*Strategické zpravodajství a posouzení hrozeb*

6. v souvislosti s nadnárodní povahou teroristických sítí uznává zásadní význam zpravodajského a informačního centra Evropské unie (EU INTCEM) pro vnitřní bezpečnost EU. Vítá výzvu Komise k lepšímu začlenění strategického zpravodajství a k tomu, aby centrum EU INTCEM i nadále dostávalo kvalitní posouzení hrozeb od vnitrostátních bezpečnostních a zpravodajských služeb, jakož i potřebné zdroje;

⁽¹⁾ COM(2020) 795 final.⁽²⁾ Články 4, 67 a 72 SFEU.⁽³⁾ Europol (2020). Zpráva Europolu o stavu a vývoji terorismu v Evropské unii (TE-SAT) v roce 2020.⁽⁴⁾ Europol (2020). Zpráva Europolu o stavu a vývoji terorismu v Evropské unii (TE-SAT) v roce 2020.⁽⁵⁾ Výkonné ředitelství Protiteroristického výboru Rady bezpečnosti OSN (2020). Dopad pandemie COVID-19 na terorismus, boj proti terorismu a boj proti násilnému extremismu.

Posílení schopnosti včasného odhalení

7. v souvislosti s výzkumem EU v oblasti bezpečnosti vítá posílení kapacity pro včasné odhalování možných teroristických hrozeb a zdůrazňuje v tomto ohledu význam interoperability pro výměnu informací;

8. v souvislosti s cyklem bezpečnostní politiky v rámci programu Horizont Evropa podporuje další integraci výzkumného aspektu, kdy může být Europol nápomocen při určování hlavních témat výzkumu a při přípravě a provádění příslušných rámcových programů EU;

Udržení náskoku: úloha nových technologií

9. uznává, že nové inovativní technologie, jako např. umělá inteligence a drony, jsou příležitostí aktivně odhalovat teroristické hrozby a přispívat k bezpečnosti veřejných prostor. Vítá proto závazek Komise financovat projekty k rozvoji nových technologií v rámci městské agendy EU ⁽⁶⁾ a vyzývá k výměně osvědčených postupů mezi orgány veřejné správy, průmyslem a odborníky;

10. poukazuje na to, že nové technologie vytvářejí také nové hrozby, a vítá mimo jiné plány Komise na lepší odhalování, sledování a identifikaci potenciálně škodlivých dronů;

11. poukazuje na to, že vždy, zejména však v případě nových technologií, je třeba hledat rovnováhu mezi právem na bezpečnost a fyzickou integritu na straně jedné a ostatními základními právy a svobodami na straně druhé. K tomuto účelu musí být vytvořen systém brzd a protivah a musí být zajištěna proporcionality a nezávislý soudní dohled;

Prevence*Boj proti extremistickým ideologiím na internetu*

12. vítá závazek Komise, že ve spolupráci s agenturou Europol, která by měla posílit své příslušné oddělení, pokud jde o zdroje a kapacitu, podpoří další provádění krizového protokolu EU s cílem řešit virální šíření teroristického obsahu na internetu;

13. bere na vědomí závazek Komise k rozšíření seznamu trestných činů na úrovni EU ⁽⁷⁾ o trestné činy z nenávisti a nenávistné verbální projevy a návrh aktu o digitálních službách ⁽⁸⁾. Zdůrazňuje, že je třeba v této souvislosti zohlednit právní rámce v členských státech, a poukazuje na to, že je vždy nezbytné dodržovat všechna základní práva a svobody, včetně práva na svobodu projevu;

14. zdůrazňuje, že v boji proti radikalizaci, terorismu a dezinformacím je důležité šířit alternativní argumentaci a protiargumentaci, a vítá závazek Komise, že podpoří členské státy při rozvoji této strategické komunikace;

Podpora místních aktérů ke zlepšení odolnosti komunit

15. zdůrazňuje svůj závazek hrát i nadále aktivní úlohu v boji proti radikalizaci, a vítá podporu, kterou Komise poskytuje síti pro zvyšování povědomí o radikalizaci ⁽⁹⁾ a iniciativě Města EU proti radikalizaci ⁽¹⁰⁾;

16. zdůrazňuje, zejména pokud jde o včasné odhalování radikalizace, význam multidisciplinárního přístupu ve spolupráci s občanskou společností. Poukazuje na osvědčené postupy, jako jsou místní integrované bezpečnostní buňky, v nichž se sdružují orgány místní správy, policie, organizace sociální prevence, (neformální) vzdělávací služby, náboženští poradci atd. za účelem individuálního přístupu k radikalizovaným osobám ⁽¹¹⁾. Poukazuje v této souvislosti na zásadu zachování profesního tajemství, která má klíčový význam, vyzývá k výměně osvědčených postupů v této oblasti a zdůrazňuje, že je při tom třeba zohlednit právní předpisy členských států na ochranu soukromí;

⁽⁶⁾ <https://futurium.ec.europa.eu/en/urban-agenda/security-public-spaces?language=cs>.

⁽⁷⁾ Čl. 83 odst. 1 SFEU.

⁽⁸⁾ COM(2020) 825 final.

⁽⁹⁾ https://ec.europa.eu/home-affairs/networks/radicalisation-awareness-network-ran_en

⁽¹⁰⁾ https://ec.europa.eu/home-affairs/policies/internal-security/counter-terrorism-and-radicalisation_en

⁽¹¹⁾ https://preventie-radicalisering-polarisering.vlaanderen.be/sites/preventie-radicalisering-polarisering/files/leidraad_livc.pdf

17. připomíná, že místní a regionální orgány jsou nejčastěji tím, kdo je přímo konfrontován s příležitostmi a výzvami integrace. Očekává proto podporu Komise zejména na této úrovni za účelem ochrany a posílení sociální soudržnosti, a to mj. prostřednictvím jejího akčního plánu pro integraci a začleňování⁽¹²⁾;

Věznice, rehabilitace a znovuzачlenění

18. vítá závazek Komise více se zaměřit na otázku radikalizace ve věznicích prostřednictvím zprerhání vazeb s radikalizujícím prostředím, rehabilitace a znovuzачlenění radikalizovaných vězňů. Zdůrazňuje, že je třeba zaujmout komplexní přístup, v jehož rámci by vězeňský personál, sociální pracovníci, náboženští poradci atd. absolvovali specializovanou odbornou přípravu týkající na téma, jak zacházet s radikalizovanými vězni, přičemž mentorství radikalizovaných osob by nekončilo po jejich zadržení nebo zprerhání vazeb s radikalizujícím prostředím, a poukazuje na význam výměny osvědčených postupů;

Konsolidace znalostí a podpory

19. vítá závazek Komise podporovat další rozvoj vnitrostátních sítí příslušných aktérů. Se zájmem očekává návrhy na vytvoření znalostního centra EU pro prevenci radikalizace, které by vedle šíření poznatků a odborných znalostí mělo rovněž podporovat optimální využívání možností financování v rámci různých programů EU. Poukazuje na velký objem poznatků a odborných znalostí, kterými již v současnosti disponují místní a regionální orgány⁽¹³⁾, a vyzývá k zapojení regionálních donucovacích orgánů a zpravodajských služeb do rozvoje vnitrostátních sítí příslušných aktérů a do činnosti znalostního centra EU pro prevenci radikalizace;

20. dále vyzdvihuje význam Fondu pro vnitřní bezpečnost (ISF) v evropském boji proti terorismu a zdůrazňuje, že je nezbytné zajistit, aby se podíl finančních prostředků spravovaných členskými státy dostal ke všem vnitrostátním a regionálním orgánům s pravomocemi v této oblasti;

Ochrana

Ochrana osob ve veřejných prostorách

21. zdůrazňuje zranitelnost veřejných prostor vůči teroristickým útokům, a vítá závazek Komise posílit podporu zásady „bezpečnost již od fáze návrhu“. Se zájmem proto očekává virtuální architektonickou příručku Komise, jak začleňovat bezpečnostní aspekty při navrhování budoucích a modernizaci stávajících veřejných prostor, a poukazuje na to, že je třeba dosáhnout rovnováhy mezi bezpečností veřejných prostor a jejich otevřeností, uživatelskou vstřícností a přístupností;

22. uznává obzvláštní symbolický význam bohoslužebných prostor, které jsou tak často cílem teroristů, a se zájmem proto očekává projekty, jejichž prostřednictvím hodlá Komise ve spolupráci s členskými státy podporovat zvýšení fyzické ochrany těchto prostor, přičemž je rovněž třeba dosáhnout rovnováhy mezi jejich otevřeností, uživatelskou vstřícností a přístupností;

Města jako páteř bezpečnosti ve městech

23. vítá návrhy Komise týkající se závazku EU v oblasti bezpečnosti a odolnosti měst i novou iniciativu Města proti radikalizaci a terorismu, a vyzývá k tomu, aby bylo v souladu se zásadou jediného kontaktního místa vytvořeno jednotné kontaktní místo;

24. vyzývá Komisi, aby Výbor regionů začlenila jako plnohodnotného partnera do závazku EU v oblasti bezpečnosti a odolnosti měst a aby s ním vždy konzultovala příslušné návrhy;

25. zdůrazňuje, že i prostředky politiky soudržnosti EU lze využít k prevenci radikalizace a ke zlepšení veřejné infrastruktury prostřednictvím investic zaměřených na sociální soudržnost, integraci a odolnost;

⁽¹²⁾ COM(2020) 758 final.

⁽¹³⁾ Vlamský parlament (2015). Dokument 366 (2014–2015), č. 3, a vlamská vláda (2017). Vlamský akční plán pro prevenci násilné radikalizace a polarizace.

Zajištění větší odolnosti kritické infrastruktury

26. upozorňuje na riziko, kterému je vystavena kritická infrastruktura coby cíl teroristických útoků. Zdůrazňuje význam hlášení kybernetických incidentů v souvislosti s právními předpisy o bezpečnosti sítí a informačních systémů⁽¹⁴⁾, a se zájmem očekává návrhy Komise na zvýšení odolnosti provozovatelů a posílení bezpečnosti vůči fyzickým a digitálním rizikům;

27. vítá skutečnost, že byla výrazně rozšířena působnost navrhované směrnice o odolnosti kritické infrastruktury⁽¹⁵⁾, která se tak nyní vztahuje na energetiku, dopravu, zdraví, pitnou vodu, odpadní vodu, digitální infrastrukturu, veřejnou správu a vesmírný program. Opětovně⁽¹⁶⁾ vyzývá Evropskou komisi, aby do budoucna zvažila, zda by do působnosti směrnice neměla být případně zahrnuta další odvětví, mj. řetězce pro distribuci zboží základní potřeby;

Bezpečnost hranic

28. připomíná, že volný pohyb osob v rámci EU musí být neoddělitelně spjat s řádnou kontrolou vnějších hranic. Souhlasí s Komisí, že je třeba učinit více pro dosažení účinného systému správy hranic s cílem systematicky kontrolovat všechny cestující na vnějších hranicích, aby byly odhaleny osoby podezřelé z terorismu a byl jim odepřen vstup do EU, a se zájmem očekává návrhy Komise týkající se nové schengenské strategie;

29. uznává, že je třeba dosáhnout rychlého a úplného zavedení Systému vstupu/výstupu (EES)⁽¹⁷⁾, Evropského systému pro cestovní informace a povolení (ETIAS)⁽¹⁸⁾ a Evropského informačního systému o odsouzeních státních příslušníků třetích zemí a osob bez státní příslušnosti (ECRIS-TCN)⁽¹⁹⁾ a jejich interoperability;

30. v souvislosti s novými nařízeními o Schengenském informačním systému (SIS)⁽²⁰⁾ uznává, že je třeba zavést systém automatické identifikace otisků prstů (AFIS) a začlenit do SIS informace o zahraničních teroristických bojovnících poskytnuté důvěryhodnými třetími zeměmi;

Odstříhnutí teroristů od prostředků k útoku

31. uznává hrozbu, kterou představují podomácku vyrobené výbušniny, podporuje výzvu Komise k plnému provádění a vymáhání právních předpisů týkajících se prekursorů výbušnin⁽²¹⁾ a zdůrazňuje, že je důležité tyto právní předpisy pravidelně přezkoumávat a aktualizovat;

Reakce*Operativní podpora: posílení agentury Europol*

32. uznává klíčovou úlohu agentury Europol a jejího Evropského centra pro boj proti terorismu (ECTC) a zdůrazňuje, že jsou zapotřebí další zdroje. Vítá závazek Komise⁽²²⁾ k posílení mandátu agentury Europol, v jehož rámci by měl být Europol schopen účinně spolupracovat se soukromými stranami na podpoře vnitrostátního trestního vyšetřování terorismu prostřednictvím zpracování a analýzy dat velkého objemu a využívat své odborné znalosti v oblasti výzkumu a inovací;

Spolupráce při prosazování práva

33. zdůrazňuje potřebu přeshraniční a meziodvětvové spolupráce v boji proti terorismu, vyzývá k intenzivní spolupráci mezi regionálními a vnitrostátními donucovacími orgány a Europolem a zdůrazňuje přidanou hodnotu příslušných školení CEPOL⁽²³⁾. Se zájmem očekává návrh Komise týkající se kodexu policejní spolupráce EU a žádá ji, aby při tom zohlednila decentralizovanou strukturu některých členských států z hlediska bezpečnostní politiky. Vítá závazek Komise nadále podporovat a zajišťovat síť zvláštních zásahových jednotek ATLAS⁽²⁴⁾ a vyzývá k prozkoumání možností sdružování a sdílení schopností;

⁽¹⁴⁾ Směrnice (EU) 2016/1148.

⁽¹⁵⁾ COM(2020) 829 final.

⁽¹⁶⁾ Stanovisko VR Posílení odolnosti kritických subjektů (NAT-VII/017).

⁽¹⁷⁾ <https://www.eulisa.europa.eu/Activities/Large-Scale-It-Systems/Sis-li>

⁽¹⁸⁾ <https://www.eulisa.europa.eu/Activities/Large-Scale-It-Systems/Etias>

⁽¹⁹⁾ <https://www.eulisa.europa.eu/Activities/Large-Scale-It-Systems/Ecris-Tcn>

⁽²⁰⁾ Nařízení (EU) 2018/1860, nařízení (EU) 2018/1861 a nařízení (EU) 2018/1862.

⁽²¹⁾ Nařízení (EU) 2019/1148.

⁽²²⁾ COM(2020) 796 final.

⁽²³⁾ <https://www.cepol.europa.eu/education-training/what-we-teach/counter-terrorism>.

⁽²⁴⁾ Rozhodnutí 2008/617/SVV.

Posílení výměny informací

34. uznává, že je třeba posílit koordinaci, spolupráci a výměnu informací mezi místními a regionálními orgány, členskými státy, policií, justicí, bezpečnostními a zpravodajskými službami navzájem, jakož i s příslušnými evropskými agenturami. Vyzdvihuje osvědčené postupy využívající multidisciplinární pracovní skupiny, pracovní skupiny a bezpečnostní buňky na místní, regionální a celostátní úrovni⁽²⁵⁾. Se zájmem očekává návrhy Komise týkající se zavedení účinného mechanismu pro výměnu informací v protiteroristických případech a vyzdvihuje význam diskrétnosti a vzájemné důvěry;

35. považuje za nezbytné zlepšit výměnu profilů DNA, otisků prstů a dlaní a údajů ze státních registrů vozidel mezi členskými státy, která bude odpovídat operativním potřebám donucovacích orgánů a právnímu rámci EU pro ochranu údajů, a se zájmem očekává návrhy Komise na revizi, aktualizaci a rozšíření průmských rozhodnutí⁽²⁶⁾;

Podpora vyšetřování a stíhání

36. souhlasí, že šifrování informací není jen důležitým nástrojem pro ochranu kybernetické bezpečnosti a základních práv, ale že jej také zneužívají teroristé. Se zájmem proto očekává spolupráci s členskými státy, kterou navrhla Komise s cílem nalézt řešení zákonného přístupu k těmto údajům v souladu s našimi základními právy a svobodami a právním rámcem EU pro ochranu údajů;

37. uznává, že v souvislosti s identifikací, odhalováním a stíháním vracejících se zahraničních teroristických bojovníků je nezbytné, avšak složité shromažďovat důkazy a údaje z bojišť. Se zájmem očekává iniciativy Komise na podporu členských států v tomto ohledu a vítá závazek Komise k posílení spolupráce se třetími zeměmi;

Posílená podpora pro oběti terorismu

38. poukazuje na obrovský dopad teroristických útoků na oběti a konstatuje, že podpora obětí by měla být založena na uznání, památce, spravedlnosti a zjištění pravdy;

39. zdůrazňuje, že obětem je třeba pomoci, a poukazuje na osvědčený postup systému správy případů s mentory, kdy je obětem poskytována individuální podpora na administrativní i emocionální úrovni;

40. vyzdvihuje přidanou hodnotu odborného centra EU pro oběti terorismu⁽²⁷⁾ a vyzývá k tomu, aby bylo v období po roce 2021 dále rozvíjeno a rozšiřováno, tak aby mohlo přinášet ještě více praktických výsledků. Vyzývá k intenzivní spolupráci s budoucím znalostním centrem EU pro prevenci radikalizace, vyslovuje se však proti sloučení těchto dvou center;

41. vítá závazek Komise posoudit způsoby, jak zlepšit přístup obětí k odškodnění, včetně obětí terorismu v přeshraničních situacích, které mají pobyt v jiném členském státě, než je členský stát, v němž došlo k teroristickému útoku. Žádá, aby bylo zváženo zavedení systémů, jako je např. záruční fond pro oběti terorismu.

V Bruselu dne 12. října 2021.

předseda
Evropského výboru regionů
Apostolos TZITZIKOSTAS

⁽²⁵⁾ https://www.besafe.be/sites/default/files/2019-06/planr_en.pdf.

⁽²⁶⁾ Rozhodnutí 2008/615/SVV a 2008/616/SVV.

⁽²⁷⁾ https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/criminal-justice/protecting-victims-rights/eu-centre-expertise-victims-terrorism_cs.

Stanovisko Evropského výboru regionů Ochrana zeměpisných označení průmyslových a řemeslných výrobků v Evropské unii

(2022/C 61/06)

Zpravodajka: Martine PINVILLE (FR/SES), členka rady regionu Nová Akvitánie**POLITICKÁ DOPORUČENÍ**

EVROPSKÝ VÝBOR REGIONŮ

Obecné připomínky

1. je potěšen tím, že Evropská komise ve svém akčním plánu pro duševní vlastnictví, který zveřejnila v listopadu 2020, oznámila úmysl posoudit, zda by bylo možné vytvořit v EU systém ochrany zeměpisných označení pro nezemědělské produkty. Připomíná, že VR k prozkoumání této možnosti vyzval již v únoru 2015 ⁽¹⁾;
2. poukazuje na to, že článek 3 Smlouvy o Evropské unii (SEU) označuje za jeden z cílů, které je třeba brát v potaz v souvislosti s vytvářením vnitřního trhu, zachování a rozvoj evropského kulturního dědictví, článek 118 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU) má zajistit jednotnou ochranu práv duševního vlastnictví v Unii na vnitřním trhu a v článku 169 SFEU je zakotvena ochrana práv spotřebitele (včetně podpory jejich práva na informace);
3. domnívá se, že pojem „zeměpisná označení průmyslových a řemeslných výrobků“ je jasnější a konkrétnější než pojem „zeměpisná označení pro nezemědělské produkty“, a bude jej tedy preferovat;
4. oceňuje skutečnost, že byl záměr EU vytvořit systém ochrany zeměpisných označení průmyslových a řemeslných výrobků v rozsáhlé míře podpořen, a to jak v rámci veřejné konzultace za účelem počátečního posouzení dopadů, kterou Evropská komise uskutečnila koncem roku 2020, tak během konzultace se zainteresovanými stranami, která proběhla dne 19. května 2021 ještě před vypracováním tohoto stanoviska. Vyzývá tudíž své členy a zainteresované strany na místní a regionální úrovni, aby tuto podporu stvrdili a aktivně se zapojili do veřejné konzultace ohledně zeměpisných označení pro nezemědělské výrobky, kterou Evropská komise zahájila dne 29. dubna 2021 a jíž se lze zúčastnit do 22. července 2021 včetně ⁽²⁾;
5. vyjadřuje politování nad tím, že v důsledku absence jednotného řešení otázky zeměpisných označení průmyslových a řemeslných výrobků na evropské úrovni zavedly jednotlivé členské státy různé právní nástroje, čímž se snížila míra ochrany výrobků a podniků;
6. poukazuje na to, že na úrovni EU se nyní z právního hlediska přistupuje k jednotlivým zeměpisným označením odlišně, poněvadž Evropská unie reguluje pouze ochranu označení původu a zeměpisných označení u vín, aromatizovaných vín, lihovin a zemědělských produktů/potravin;
7. zdůrazňuje, že Světová obchodní organizace (Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví – TRIPS) a Ženevský akt Lisabonské dohody o označeních původu a zeměpisných označení, k němuž EU nedávno přistoupila, nerozlišují mezi zeměpisnými označeními podle toho, o jaké výrobky jde. Mimoto se domnívá, že vzhledem k přistoupení EU k Ženevskému aktu je nezbytné, aby EU přijala opatření na ochranu zeměpisných označení průmyslových a řemeslných výrobků;
8. upozorňuje na to, že strategie a postupy v oblasti zeměpisných označení uplatňují především mikropodniky a malé a střední podniky, které jsou pevně spjaty s daným územím, a to i ve venkovských oblastech, disponují skutečným *know-how*, jež vychází z historie tohoto území, a tvoří skutečné odvětvové klastry. Některé z těchto podniků se staly předními aktéry na světovém trhu, kteří mají mimořádný význam pro fungování evropského hospodářství a nezávislost EU na globálních trzích;

⁽¹⁾ Stanovisko VR ECOS-V/064 Rozšíření ochrany zeměpisných označení na nezemědělské produkty, COR-2014-05386-00-00-AC-TRA.

⁽²⁾ https://ec.europa.eu/growth/content/commission-seeks-public-opinion-protection-industrial-designs-and-eu-wide-geographical_cs.

9. poukazuje na to, že zeměpisná označení reagují rovněž na měnící se poptávku spotřebitelů, kteří požadují lepší sledovatelnost a větší transparentnost ohledně původu výrobků a procesu jejich výroby a také místní výrobky, přičemž krize způsobená pandemií COVID-19 tento trend ještě urychlila;

10. domnívá se, že zájem na uznávání zeměpisných označení průmyslových a řemeslných výrobků lze doložit aktuálními programovými prioritami Evropské unie například v rámci průmyslové strategie, Zelené dohody pro Evropu a přezkumu obchodní politiky nebo také v souvislosti s budoucností venkovských oblastí a rozvojem krátkých dodavatelských řetězců;

Potřeba vytvoření jednotného evropského rámce zahrnujícího územní rozměr

11. domnívá se, že zavedení zvláštního systému ochrany zeměpisných označení průmyslových a řemeslných výrobků by zejména umožnilo posílit právní ochranu výrobků nesoucích zeměpisné označení, mj. i na internetu, vytvořit nástroje určené k boji proti padělání a nekalé hospodářské soutěži, vytvořit a zachovat na daném území pracovní místa a vzdělávací příležitosti, poskytnout spotřebitelům větší transparentnost a skutečně uznat *know-how*, které někdy dosahuje mimořádně pokročilé úrovně;

12. je si vědom toho, že systém ochranných známek neskýtá účinnou ochranu názvů výrobků a přináší držitelům těchto známek značné náklady;

13. vyslovuje se tudíž pro to, aby byl systém ochrany zeměpisných označení rozšířen i na průmyslové a řemeslné výrobky, a to přijetím nařízení EU, jehož právním základem by byl čl. 118 první pododstavec SFEU. Toto nařízení by se opíralo o sdílenou pravomoc mezi Evropskou unií a členskými státy a splňovalo by veškeré podmínky pro zajištění souladu se zásadou subsidiarity, zejména díky tomu, že by umožnilo vytvořit předpoklady pro rovnocennou a jednotnou ochranu zeměpisných označení průmyslových a řemeslných výrobků na celém vnitřním trhu a zároveň by zamezilo narušení hospodářské soutěže;

14. domnívá se, že v evropských územních celcích existuje nepřehledné množství průmyslových a řemeslných výrobků, k jejichž výrobě je využíváno *know-how*, které je nezřídka předáváno dále již po řadu generací. Je toho názoru, že náležitá propagace a ochrana těchto výrobků by pomohla zachovat – především ve venkovských oblastech – přidanou hodnotu a pracovní místa, která by se tak nepřemístila jinde, a také ochránit místní dědictví;

15. zdůrazňuje, že podniky, kterým by bylo uděleno zeměpisné označení průmyslových a řemeslných výrobků, by tak získaly silnější postavení a mohly by některé fáze své výroby přemístit zpět, čímž by přispěly k reindustrializaci daného regionu a k větší hospodářské nezávislosti EU na globálních trzích;

16. zdůrazňuje, že z posouzení dopadů v souvislosti se zeměpisnými označeními zemědělsko-potravinářských produktů vyplynulo, že tato označení umožňují také zvýšit příjmy na straně producentů, k čemuž často dochází ve venkovských nebo okrajových oblastech. Zavedení evropského systému zeměpisných označení průmyslových a řemeslných výrobků by k tomuto zvýšení příjmů rovněž přispělo a mělo by příznivý dopad na územní soudržnost. Ve studii věnované ekonomickým aspektům ochrany zeměpisných označení nezemědělských produktů⁽³⁾, kterou v roce 2020 zveřejnila Evropská komise, se mimoto uvádí, že zeměpisná označení posilují konkurenceschopnost výrobců, poněvadž zviditelňují jejich výrobky, budují jim dobré jméno a motivují spotřebitele k tomu, aby si zakoupili výrobky, které mají určité zaručené vlastnosti a zaručený původ;

17. podotýká rovněž, že zeměpisná označení průmyslových a řemeslných výrobků pomáhají strukturovat a diverzifikovat nabídku v oblasti kultury a cestovního ruchu na celém území, například prostřednictvím cestovního ruchu zaměřeného na průmysl, a to díky výměně *know-how* a špičkových odborných znalostí;

18. vyzdvihuje úlohu, kterou místní a regionální orgány mohou hrát a v některých případech již hrají při podpoře jednotlivých odvětví, a to jak ve fázi navrhování zeměpisných označení průmyslových a řemeslných výrobků (konzultace), tak ve fázi jejich používání (vytvoření komunikačních nástrojů, poskytování pomoci s certifikací a právního poradenství atd.) a propagace;

Praktické aspekty týkající se registrace, kontroly a ochrany zeměpisných označení průmyslových a řemeslných výrobků

19. zdůrazňuje, že bude třeba čerpat v rámci jednotného systému pro všechna zeměpisná označení v co největší míře ze zkušeností, které byly shromážděny v souvislosti se zemědělskými a zemědělsko-potravinářskými produkty, a harmonizovat jednotlivé systémy;

20. v tomto ohledu doporučuje zavést účinný mechanismus koordinace mezi dotčenými útvary Evropské komise, zejména ve fázi posuzování žádostí, aby bylo možné zaručit soulad mezi oběma systémy a zamezilo se případným kolizím v souvislosti s používáním označení. Mimoto žádá, aby byla zeměpisná označení průmyslových a řemeslných výrobků zahrnuta do evropského rejstříku „GI view“, který již obsahuje zeměpisná označení zemědělských produktů;

⁽³⁾ Evropská komise, Generální ředitelství pro vnitřní trh, průmysl, podnikání a malé a střední podniky, *Economic aspects of geographical indication protection at EU level for non-agricultural products in the EU* (Ekonomické aspekty ochrany zeměpisných označení nezemědělských produktů v EU na úrovni EU), studie vyhotovená společnostmi ECORYS, VVA a ConPolicy, 2020.

21. znovu zdůrazňuje, že dle jeho názoru by ochrana zeměpisných označení průmyslových a řemeslných výrobků neměla být časově ohraničená, ale že by mělo být možné tuto ochranu zrušit za stejných podmínek, jaké jsou stanoveny pro zeměpisná označení zemědělských produktů ⁽⁴⁾;
22. soudí, že pro členské státy, které již mají nějaký systém ochrany, bude třeba stanovit přechodné období, aby mohly upravit zeměpisná označení, která byla v minulosti zaregistrována na vnitrostátní úrovni, a zahrnout je do nového evropského systému;
23. je toho názoru, že je rovněž třeba zavést systém pro zajištění koordinace a uznávání, v jehož rámci by bylo možné chránit výrobky, které již v některých členských státech nesou označení původu;
24. pokládá za nezbytné, aby bylo u těchto výrobků povinně používáno jednotné evropské logo, aby je mohli spotřebitelé či zákazníci rozpoznat;
25. vyslovuje se pro to, aby byl u zeměpisných označení průmyslových a řemeslných výrobků podobně jako v případě zemědělských produktů uplatňován postup dvoufázové registrace – nejprve na úrovni celostátní nebo regionální, v závislosti na vnitřní organizaci daného státu, a posléze na úrovni evropské;
26. doporučuje, aby byl postup registrace časově ohraničený a aby jej řídil Úřad Evropské unie pro duševní vlastnictví, pokud mu budou svěřeny příslušné pravomoci;
27. zdůrazňuje, že vazba mezi zeměpisnou oblastí a výrobkem má prvořadý význam, což je hlavním důvodem, proč u zeměpisných označení průmyslových a řemeslných výrobků hraje klíčovou roli lidský faktor a *know-how*. Některá území již nemají k dispozici potřebnou surovinu nebo jejich suroviny již nelze využít pro daný účel, přesto však bylo možné zachovat v nich podnikatelskou činnost a *know-how*, nebo je dokonce rozvinout a vyrábět špičkové výrobky;
28. je toho názoru, že specifikace zeměpisných označení průmyslových a řemeslných výrobků musí být transparentní a věrohodné, aby v ně měli spotřebitelé důvěru. Musí v nich být uvedeny jednotlivé fáze výroby, jejich umístění, případně informace o jejich ověření a informace týkající se souladu s cíli udržitelného rozvoje;
29. považuje za mimořádně důležitou otázku inovací a výzkumu, jimž by specifikace neměly klást překážky. Řada podniků totiž zavádí inovace (například co se týče celkové koncepce, projektování, původu surovin, sociálních inovací, používání biologických nebo recyklovaných materiálů, využívání technologií a patentů), přičemž podněcují dynamický rozvoj daného území a pomáhají zachovat v něm lidské zdroje a odborníky podílející se na daném výrobním procesu;
30. vzhledem k tomu, že zeměpisná označení představují oficiální záruku, považuje za nezbytné zavést spolehlivé kontroly příslušných subjektů, aby výrobci dodržovali specifikace a spotřebitelé byli chráněni a měli v tato označení důvěru;
31. doporučuje využívat k tomuto účelu přednostně certifikaci, neboť umožňuje provádět vnější a nezávislou kontrolu za přijatelnou cenu;
32. doporučuje, aby byla u zeměpisných označení průmyslových a řemeslných výrobků zavedena stejná úroveň ochrany jako u zemědělských produktů, zejména pak aby členské státy přijímaly vhodná správní a soudní opatření s cílem zabránit neoprávněnému používání těchto označení;
33. zdůrazňuje, že do pravidel ochrany zeměpisných označení průmyslových a řemeslných výrobků by měla být zahrnuta jejich ochrana na internetu;
34. domnívá se, že u zeměpisných označení průmyslových a řemeslných výrobků hrají stěžejní roli uskupení subjektů, které vyrábějí výrobky chráněné určitým zeměpisným označením, poněvadž dbají na jejich uznávání a používání v každodenní praxi. Tato uskupení se musí výrazně podílet na monitorování, ochraně a propagaci těchto označení;
35. znovu zdůrazňuje, že dle jeho názoru by v určitých řádně odůvodněných případech bylo vhodné, aby dané zeměpisné označení směl zaregistrovat pouze jeden subjekt, pokud ovšem toto označení budou moci používat všichni noví výrobci, kteří budou respektovat pravidla daného označení ⁽⁵⁾;
36. domnívá se, že náklady spojené s podáváním žádostí a s registrací by neměly výrobce od tohoto postupu odrážet a že by měly mít podobu jednorázového poplatku, například za registraci. Příslušné veřejné orgány na vnitrostátní úrovni by pak měly nést pouze náklady spojené s posuzováním žádostí, propagací a popřípadě s dohledem nad kontrolami a s prováděním správních a soudních opatření s cílem zabránit neoprávněnému používání zeměpisných označení průmyslových a řemeslných výrobků;

⁽⁴⁾ Tamtéž.

⁽⁵⁾ Tamtéž.

Aspekty týkající se obchodu a hospodářské soutěže

37. zdůrazňuje, že výrobky chráněné zeměpisným označením jsou uváděny na trh různými cestami, například v rámci krátkých dodavatelských řetězců, prostřednictvím internetu nebo prodejem profesionálním zákazníkům, jako jsou ubytovací zařízení. Díky ochraně, kterou zeměpisná označení skýtají, by bylo možné tyto trhy rozvíjet, například tím, že by byly tyto výrobky propagovány v rámci regionálních nebo celostátních kampaní nebo v souvislosti s podporou cestovního ruchu zaměřeného na průmysl;

38. žádá Evropskou komisi, aby v zájmu posílení udržitelnosti veřejných zakázek objasnila, do jaké míry by bylo možné podpořit využívání průmyslových a řemeslných výrobků chráněných zeměpisným označením při zadávání veřejných zakázek prostřednictvím objektivních environmentálních kritérií, jako jsou krátké dodavatelské řetězce a internalizace externích nákladů;

39. připomíná, že mnohé průmyslové a řemeslné výrobky chráněné zeměpisným označením jsou vyváženy a je třeba jim zaručit ochranu v rámci Evropy i v ostatních částech světa. Jestliže nebudou v rozsáhlejší míře chráněny, pak nebudou moci plně fungovat společné strategie v oblasti zeměpisných označení a dotčené podniky. V důsledku toho budou hůře chráněna jejich práva průmyslového vlastnictví a bude nadále docházet k případům padělání a nekalé hospodářské soutěže, které oslabují postavení těchto podniků, jež mnohdy působí ve venkovských oblastech. Tato ochrana musí být rozšířena tak, aby platila i vůči výrobkům, které jsou dováženy ze třetích zemí a uváděny na trh v EU;

40. upozorňuje rovněž na to, že přijetí nařízení EU o zeměpisných označeních průmyslových a řemeslných výrobků by umožnilo zařadit je na seznam výrobků, na které se vztahují obchodní dohody EU se třetími zeměmi, a zaručit jim tak ochranu na klíčových trzích;

41. vyzývá tudíž Evropskou komisi, aby vypracovala návrh nařízení, jehož účelem bude ochránit zeměpisná označení průmyslových a řemeslných výrobků z Evropské unie, a aby tento návrh předložila k projednání a rozhodnutí. Žádá Evropskou komisi, aby při tom zohlednila doporučení a připomínky uvedené v tomto stanovisku, a je připraven aktivně s ní v tomto směru spolupracovat a podporovat ji.

V Bruselu dne 13. října 2021.

předseda
Evropského výboru regionů
Apostolos TZITZIKOSTAS

Stanovisko Evropského výboru regionů k tématu Nový program pro spotřebitele – posílení odolnosti spotřebitele pro udržitelné oživení

(2022/C 61/07)

Zpravodajka: Alexia BERTRAND (BE/Renew Europe), členka regionálního shromáždění: parlament Regionu hlavního města Bruselu

POLITICKÁ DOPORUČENÍ

EVROPSKÝ VÝBOR REGIONŮ,

Obecné připomínky

1. připomíná význam evropské spotřebitelské politiky, jejímž cílem je zaručit, aby měli občané EU k dispozici spolehlivý soubor práv, jenž by je chránil před závažnými riziky a hrozbami, které nemohou sami o sobě zvládnout. Zároveň má tato politika spotřebitelům poskytnout vše pro to, aby mohli činit informovaná rozhodnutí, má zlepšit jejich životní podmínky, účinně chránit jejich bezpečí a hospodářské zájmy a zajistit kontrolní mechanismy a prostředky nápravy, aby byla tato práva skutečně účinná;
2. zdůrazňuje, že ochrana spotřebitele na úrovni EU pomůže rovněž podpořit hospodářské oživení v Evropě a zavést zároveň model oběhového hospodářství a snížit dopad na životní prostředí a lidské zdraví;
3. vítá očekávané zveřejnění nového programu pro spotřebitele, který zkoumá způsoby, jak zvýšit ochranu a odolnost spotřebitelů během pandemie COVID-19 i po ní, a zároveň evropským spotřebitelům nabízí příležitost hrát aktivní roli v zelené a digitální transformaci;
4. poukazuje na potřebu zvýšit ochranu spotřebitele a rozvíjet nástroje pro její uplatňování, a plně tak zohlednit hlavní výzvy, před nimiž stojí evropské hospodářství, jako je krize způsobená pandemií 19, zelená transformace, digitální transformace, globalizace a nově se objevující zvláštní potřeby některých zranitelných spotřebitelů;
5. zdůrazňuje, že v zájmu zachování vysoké úrovně ochrany spotřebitele se přístup „jeden právní předpis místo jiného“ (tzv. „one in, one out“), který byl zaveden ve sdělení o zlepšování právní úpravy, nesmí uplatňovat mechanicky;
6. vítá skutečnost, že se Konference o budoucnosti Evropy zabývá i otázkou evropské spotřebitelské politiky;

Ochrana spotřebitele na pozadí pandemie COVID-19

7. důrazně připomíná, že v době krize je třeba zachovat a důsledně uplatňovat práva spotřebitelů a příslušné *acquis communautaire*, aby v žádné případě nedošlo k oslabení těchto práv, a spotřebitelé tak mohli požívat náležité právní ochrany;
8. vítá skutečnost, že Evropský parlament dne 27. dubna 2021 přijal nařízení o právech a povinnostech cestujících v železniční dopravě (přepřacované znění), které potvrzuje práva a ochranu spotřebitelů v železniční dopravě, zejména pokud jde o přesměrování a podporu v případě zpoždění a zrušení spoje, a poskytování rozsáhlejší pomoci osobám s omezenou schopností pohybu a orientace. Toto posílení práv cestujících může podpořit přechod spotřebitelů na tento udržitelnější způsob dopravy a interoperabilitu s „měkkými“ formami mobility, přičemž provozovatelé budou mít povinnost vyhradit ve vlacích určitý prostor pro jízdní kola;
9. doporučuje, aby byla zvážena možnost rozšířit ochranu spotřebitele v případě zrušení i na další oblasti v odvětvích, jako je kultura nebo eventový průmysl;
10. vybízí různé příslušné orgány, aby společně se sítí pro spolupráci v oblasti ochrany spotřebitele a po konzultaci s on-line platformami, poskytovateli zprostředkovatelských služeb a všemi dotčenými zúčastněnými stranami i nadále potíraly podvody vůči spotřebitelům;
11. zdůrazňuje, že při stanovování norem pro výrobky, postupy, služby a kvalitu je zapotřebí zohlednit zkušenosti získané při řešení této krize, abychom měli k dispozici takové normy, díky nimž budou moci veřejné orgány a podniky jednat rychle, a zajistit tak vysokou úroveň ochrany zdraví spotřebitelů zboží a služeb;

12. poukazuje na ponaučení z pandemie COVID-19 a zdůrazňuje význam zachování vysoké úrovně ochrany spotřebitele i v době krize. V této souvislosti také doporučuje provést nezbytný přezkum příslušných právních předpisů s cílem ošetřit ve spotřebitelských smlouvách důsledky výjimečných okolností dříve, než daná situace nastane (zásada *clausula rebus sic stantibus*). Tento přístup by zohlednil zásady předvídání a prognózování, a posílil tak ochranu spotřebitele;

13. vybízí Komisi, aby posoudila dlouhodobý dopad krize COVID-19 na spotřební zvyklosti Evropanů a aby na základě tohoto posouzení připravila příští politické iniciativy EU v této oblasti;

14. v této souvislosti podporuje iniciativy určené na podporu místního obchodu, včetně drobných místních výrobců, a řemesel;

15. zároveň zdůrazňuje, že spotřebitelské právo by mohlo prostřednictvím jasnějších a úplnějších informací podpořit posílení krátkých dodavatelských řetězců pro zemědělskou a potravinářskou výrobu, čímž by se snížily emise skleníkových plynů související s dopravou. V této souvislosti připomíná, že je důležité zapojit do politik na ochranu spotřebitele místní a regionální orgány;

16. připomíná také, že je zapotřebí podporovat politiky zaměřené na překlenutí digitální propasti, a to jak z hlediska vybavení a územního pokrytí, tak i potřebných dovedností;

Zelená transformace

17. připomíná, že udržitelná spotřeba má zásadní význam pro dosažení cílů Zelené dohody;

18. zdůrazňuje, že spotřebitelé v EU hrají stěžejní úlohu v zelené transformaci, a musí mít tudíž náležité informace a prostředky k tomu, aby mohli činit informovaná rozhodnutí, a to na základě srovnatelných, transparentních a jasných informací poskytovaných podle metodiky Evropské komise pro měření environmentální stopy, zejména pokud jde o trvanlivost a opravitelnost výrobků i jejich sociální a environmentální stopu. Tyto informace se musí opírat o spolehlivé údaje a spotřebitelské průzkumy. Doporučuje se zapojit do šíření těchto informací místní a regionální orgány;

19. trvá na tom, že je nezbytné umožnit spotřebitelům, aby se rozhodovali na základě udržitelnosti výrobků, a zároveň pobízet výrobce k tomu, aby prodloužili životnost svých výrobků. Zároveň zdůrazňuje, že jsou zapotřebí evropské právní předpisy, které by umožnily postihovat plánované zastarávání a odměňovat dlouhou životnost průmyslových a technologických výrobků;

20. poukazuje na to, že zelenou transformaci se podaří realizovat pouze tehdy, nebude-li se poptávka po udržitelných výrobcích a službách omezovat jen na určité skupiny spotřebitelů. V této souvislosti zdůrazňuje, že v zájmu uskutečnění těchto cílů je nutné zajistit, aby byly udržitelné výrobky a služby dostupné všem spotřebitelům bez ohledu na jejich finanční situaci;

21. doporučuje zaujmout ucelený přístup k informacím pro spotřebitele, a to pokud možno zavedením povinného označování, a vzít přitom v potaz aspekty týkající se udržitelnosti, zdraví, ochrany životního prostředí, původu výrobku se zvláštním důrazem na to, zda pochází z EU, nebo ze třetí země, a spravedlivého obchodu. Zdůrazňuje rovněž, že je zapotřebí, aby se při zadávání veřejných zakázek bral stále větší ohled na sociální a environmentální aspekty, a to prostřednictvím souboru opatření, který by zahrnoval stanovení minimálních environmentálních kritérií v odvětvových právních předpisech, jak je uvedeno v novém akčním plánu pro oběhové hospodářství;

22. považuje za důležité, aby byly v normách pro výrobky zohledněny otázky udržitelnosti a oběhovosti. V této souvislosti zdůrazňuje, že důležitou úlohu musí v této oblasti hrát evropské orgány odpovědné za normalizaci, a to konkrétně tím, že vypracují normy, jež umožní stanovit, co je to „ekologicky šetrný“ nebo „udržitelný“ výrobek;

23. zdůrazňuje, že je zapotřebí zlepšit a zaručit interoperabilitu mezi zařízeními;

24. doporučuje prozkoumat, do jaké míry je vhodné prodloužit zákonnou záruční dobu u spotřebního zboží, a zároveň zajistit, aby měli spotřebitelé více informací o předpokládané životnosti výrobků;

25. doporučuje zvážit, zda je žádoucí, aby byl po vzoru systému uplatňovaného v oblasti zdraví zaveden podobný systém, v jehož rámci by bylo zapotřebí předem schvalovat environmentální tvrzení a ekoznačky;

26. důrazně připomíná, že pokud jde o řešení vadných výrobků, je nutné dohlédnout na to, aby se tyto výrobky nevyhazovaly, ale aby se v první řadě opravovaly a znovu používaly, a to za předpokladu, že to neomezí práva spotřebitelů a že opětovné použití či oprava nepovedou k výrobě méně kvalitních výrobků;
27. poukazuje na to, že je nezbytné zajistit náhradní díly a dbát na to, aby se výrobky daly opravit a aby náklady na tyto opravy od nich spotřebitele neodrazovaly, přičemž je zapotřebí respektovat práva spotřebitelů, pokud jde o soulad výrobků s předpisy a jejich bezpečnost. Doporučuje Komisi, aby posoudila, jaká opatření by za tímto účelem měla být přijata;
28. vybízí Komisi, aby v rámci přezkumu směrnice o prodeji zboží posoudila, jak dále podporovat opravy a udržitelnější výrobky v oběhovém hospodářství a respektovat přitom práva spotřebitelů a hospodářskou rovnováhu mezi spotřebiteli a podniky;
29. poukazuje na důležitou úlohu, kterou v této oblasti hrají místní a regionální orgány, a zároveň i na potřebu podporovat nové spotřební zvyklosti a chování na místní a regionální úrovni, jako je například sdílená ekonomika;
30. doporučuje podporovat opravy a činnost organizací sociální ekonomiky a také bazarové trhy, a prosazovat tak obchodní modely umožňující koupit si službu namísto zboží;
31. trvá na tom, že je zapotřebí vypracovat soupis místních osvědčených postupů v oblasti oprav a oběhového hospodářství;
32. zdůrazňuje, že je důležité, aby se místní opatření v oblasti spotřeby vztahovala i na ekonomiku služeb, například pokud jde o renovaci budov a přizpůsobení obydlí spotřebitelů ekologičtější a digitální společnosti, včetně posílení informačních nástrojů pro spotřebitele;
33. podporuje iniciativy určené na podporu místního obchodu s cílem zlepšit postavení spotřebitele na trhu, chránit životní prostředí a stimulovat řemeslnou výrobu;
34. vyzdvihuje úlohu, kterou mohou hrát regionální a místní orgány, pokud jde o informování a vzdělávání spotřebitelů;
35. poukazuje na význam účinných řešení, která mohou spotřebitelé snadno pochopit a uplatnit;
36. schvaluje záměr Komise spolupracovat s hospodářskými subjekty s cílem pobídnout je, aby se dobrovolně zavázaly učinit opatření na podporu udržitelné spotřeby nad rámec toho, co vyžaduje zákon;
37. trvá na tom, že je nezbytné rozšířit rozsah směrnice o ekodesignu tak, aby se nevztahovala jen na energeticky významné výrobky, ale i na celou řadu dalších výrobků, které mají velký dopad na životní prostředí, a stanovit opatření pro předcházení vzniku odpadů;
38. je rozhodně pro to, aby byla zveřejněna iniciativa pro udržitelné výrobky, jejímž cílem bude zajistit, aby se tyto výrobky staly normou, a bojovat tak s předčasným zastaráváním a podporovat životnost;
39. vyzývá Evropskou komisi, členské státy a místní a regionální orgány, aby prostřednictvím finančních pobídek v rámci plánu EU na podporu oživení zaručily dlouhodobý hospodářský, sociální a environmentální pokrok a zároveň omezily využívání zdrojů, upustily od používání nebezpečných látek a odstranily je a zlepšily oběhovost materiálů a systémů;
40. opakovaně zdůrazňuje, že je naléhavě zapotřebí urychlit přechod na model regenerativního růstu tím, že udržíme spotřebu zdrojů v mezích možností naší planety a omezíme naši environmentální stopu. Za tímto účelem je naprosto nezbytné oddělit růst od využívání zdrojů, budovat skutečně oběhovou společnost a spolupracovat na všech úrovních správy a společnosti;
41. zdůrazňuje, že je zapotřebí podporovat malé a střední podniky a drobné místní výrobce při zelené transformaci, aniž by se však zvýšila administrativní zátěž. Zásadní význam pro zajištění této transformace mají evropské finanční prostředky. Zdůrazňuje, že do poskytování informací o evropských finančních prostředcích, jež jsou v této oblasti k dispozici, je nutné zapojit místní a regionální orgány;

Digitální transformace

42. připomíná, že digitální transformace radikálně mění život spotřebitelů. Nabízí jim obrovské příležitosti, zároveň je však staví před nové výzvy. V této souvislosti je zapotřebí potírat nekalé obchodní praktiky na internetu. Při stanovování pravidel upravujících digitální ekonomiku a požadavků v oblasti umělé inteligence, internetu věcí nebo robotiky je třeba posílit ochranu spotřebitelů. V tomto ohledu bere na vědomí inovativní návrh Evropské komise uvedený v jejím nařízení, kterým se stanoví harmonizovaná pravidla pro umělou inteligenci, a v jejím sdělení Podpora evropského přístupu k umělé inteligenci, které budou předmětem samostatného stanoviska VR;

43. považuje za nutné zpřísnit opatření na ochranu spotřebitelů před nekalými obchodními praktikami na internetu. Především je zapotřebí vypracovat nové normativní nástroje nebo nástroje pro dozor nad trhem, a chránit tak spotřebitele před novými praktikami, které se objevují s rozvojem umělé inteligence a používáním algoritmů (cílené nabídky, pokud jde o cenu nebo výrobky či služby, prováděné prostřednictvím profilování spotřebitelů na internetu atd.), a zaručit jim účinnou ochranu jejich osobních údajů. Zároveň naléhavě vyzývá Komisi a evropské orgány, aby zvyšovaly povědomí veřejnosti o environmentálním a sociálním dopadu nakupování na internetu;

44. upozorňuje, že je třeba aktualizovat evropské právní předpisy upravující bezpečnost výrobků, jež jsou zaměřeny na fyzickou bezpečnost spotřebitele, a ošetřit tak otázky bezpečnosti týkající se připojených výrobků (ochrana osobních údajů, kybernetická bezpečnost, spolehlivost, transparentnost a informace pro spotřebitele);

45. zdůrazňuje potřebu soudržnosti a jasné interakce mezi právními předpisy EU v oblasti ochrany spotřebitele a právními předpisy EU o digitálních trzích s cílem stanovit vysokou úroveň ochrany spotřebitelů, pokud jde o jejich práva, přístup ke zboží a službám, včetně přeshraničního přístupu, transparentnost, odpovědnost a bezpečné digitální prostředí, a objasnit a zvýšit odpovědnost online zprostředkovatelů. Pro online zprostředkovatele by měly být zavedeny zjednodušené mechanismy, které by umožnily průběžně sledovat online nabídku podniků, a zabránilo se tak porušení práv spotřebitele v důsledku kolísání těchto nabídek;

46. vítá záměr Komise zavést soubor inovativních elektronických nástrojů, které by měly pomoci příslušným orgánům při odhalování nezákonných obchodních praktik na internetu. Tyto elektronické nástroje by měly zároveň umožnit sledovat zánik podniků, které své výrobky nabízejí na internetu;

47. poukazuje na to, že v určitých oblastech se i nadále používá zeměpisné blokování, které brání spotřebitelům nerušeně využívat digitální obsah v celé Evropě;

48. doporučuje využívat úložiště údajů, která mají k dispozici veřejné orgány, a díky dynamické politice veřejně přístupných údajů tak spotřebitelům poskytovat co nejlepší informace;

49. zdůrazňuje, že je zapotřebí podporovat malé a střední podniky a drobné místní výrobce při digitální transformaci, aniž by se však zvýšila administrativní zátěž. Zásadní význam pro zajištění této transformace mají evropské finanční prostředky. Zdůrazňuje, že do poskytování informací o evropských finančních prostředcích, jež jsou v této oblasti k dispozici, je nutné zapojit místní a regionální orgány;

Účinné prosazování a náprava

50. vybízí Komisi, aby koordinovala a podporovala činnost členských států a místních a regionálních orgánů, pokud jde o sledování dodržování práv spotřebitelů, a zajistila zejména, aby opatření přijatá určitým členským státem byla účinná bez ohledu na sídlo podniku. Stejný přístup by měl být uplatňován i v případě sankcí;

51. vítá skutečnost, že podle nového programu pro spotřebitele pomůže Komise členským státům urychleně provést a prosazovat právo spotřebitelů, a to i prostřednictvím sítě pro spolupráci v oblasti ochrany spotřebitele. V této souvislosti vyzdvihuje pozitivní úlohu evropských spotřebitelských center při utváření přeshraniční ochrany spotřebitele;

52. konstatuje, že náležité provádění kontrolních opatření, která ukládají ustanovení nového programu pro spotřebitele, bude vyžadovat větší počet zaměstnanců, kteří se budou zabývat dozorem nad trhem. V této souvislosti bude zapotřebí posílit odvětvovou specializaci zaměstnanců, kteří se budou těmito úkoly zabývat, a zároveň jim zajistit další odborné vzdělávání a vhodné materiální zázemí, které bude odpovídat činností, jež mají být sledovány: podvodné praktiky, nekalé praktiky, prodej přes internet atd. K odhalování možných podvodů nebo porušování předpisů, jež mohou mít dopad na bezpečnost, je rovněž zapotřebí odpovídající síť akreditovaných laboratoří;

53. vyzývá k posílení spolupráce mezi místními a regionálními orgány na jedné straně a spotřebitelskými organizacemi na straně druhé;

54. podporuje rozvoj dobrovolných opatření zaměřených na informování spotřebitelů v rámci partnerství mezi místními a regionálními orgány a podniky;

Řešení zvláštních potřeb spotřebitelů

55. vítá skutečnost, že nový program pro spotřebitele upozorňuje, že některé skupiny spotřebitelů mohou být v určitých situacích obzvláště zranitelné a potřebují zvláštní záruky, především v důsledku digitální propasti. Jde zejména o děti, starší osoby a osoby se zdravotním postižením;

56. zdůrazňuje, že je zapotřebí posílit ochranu zranitelných spotřebitelů, kteří potřebují úvěr na nákup základního zboží a služeb, jako je zdravotní péče, vzdělávání a veřejné služby. V těchto odvětvích je nezbytné stanovit politiky a nástroje, které zvýší ochranu spotřebitele v případě platební neschopnosti podniků, jež trvale poskytují služby v základních odvětvích zdravotnictví a vzdělávání, s cílem zmírnit škody způsobené zavíráním podniků v těchto odvětvích;

57. poukazuje na to, že je zcela zásadní rozvíjet finanční gramotnost spotřebitelů, mj. v oblasti nových digitálních technologií, a to podporou projektů v této oblasti na místní a regionální úrovni;

58. vítá skutečnost, že podle nového programu pro spotřebitele by měly být navýšeny finanční prostředky na opatření, jež jsou zaměřena na zlepšení dostupnosti služeb v oblasti dluhového poradenství v členských státech od roku 2021, a to vzhledem k úloze, jakou v tomto směru sehrávají opatření místních orgánů;

59. oceňuje záměr Komise podporovat iniciativy poskytující místní poradenství spotřebitelům, kteří ze strukturálních nebo osobních důvodů nemají přístup k podpoře a informacím poskytovaným on-line nebo v centrálních informačních kancelářích;

60. požaduje, aby místní a regionální orgány, spotřebitelské organizace a podniky navázaly/posílily vzájemnou spolupráci, a spojily tak síly s cílem optimálně využívat své zdroje;

61. doporučuje Komisi, aby v rámci boje proti předlužení posoudila, do jaké míry lze kromě preventivních opatření zavést nápravný evropský právní nástroj pro kolektivní vyrovnání spotřebitelských dluhů. Dále požaduje, aby byla přijata zvláštní opatření s cílem zabránit praktikám, jež se ukázaly jako obzvláště škodlivé pro spotřebitele (jako např. revolvingové kreditní karty) a které způsobují zadlužení spotřebitele a oslabují jeho pozici v případě dalších úvěrů;

62. doporučuje zabývat se všemi aspekty zranitelnosti a vyloučení spotřebitelů, včetně těch, jež přímo souvisí s problémy řešenými na místní úrovni, jako je digitální propast mezi spotřebiteli, kteří žijí v oblastech, kde nemají přístup k technologiím, nebo je tento přístup nedostatečný či špatný. Zároveň doporučuje podporovat a regulovat sadu základních osobních finančních služeb a přijmout opatření, která zabrání zrušení všech těchto služeb nebo části z nich, což by znamenalo diskriminaci spotřebitelů, pokud jde o jejich přístup k finančním službám;

63. dále doporučuje řešit problém digitální propasti, která postihuje zranitelné spotřebitele, jimž tak hrozí, že budou vyloučeni z digitální transformace, neboť postrádají nezbytné vybavení nebo základní dovednosti, a to zejména v méně rozvinutých regionech;

Ochrana spotřebitele v globálních souvislostech

64. zdůrazňuje, že v globalizovaném světě, kde on-line nakupování nezná hranic, získala spolupráce s mezinárodními partnery zásadní význam;

65. vítá skutečnost, že Komise má v úmyslu vypracovat akční plán s Čínou s cílem zvýšit bezpečnost výrobků prodávaných on-line a zavést regulační podporu, technickou pomoc a pomoc při budování kapacit pro partnerské regiony EU, zejména v Africe;

66. nabádá však Komisi, aby rozvíjela a posilovala spolupráci se třetími zeměmi, v nichž jsou usazeni poskytovatelé, jejichž nabídka je zaměřena na území EU;

67. naléhavě vyzývá Evropskou komisi, aby zajistila, že zboží a služby dovážené do EU budou splňovat příslušné normy a právní předpisy Evropské unie. Vítá skutečnost, že Evropská komise navrhuje zvýšit odpovědnost podniků z hlediska lidských práv a sociálních a environmentálních norem za celý jejich hodnotový řetězec (včetně jejich subdodavatelů), a to i ve třetích zemích;

Uplatňování politiky ochrany spotřebitele v jiných oblastech

68. připomíná, že spotřebitelská politika je jednou z nejhorizontálnějších politik EU, která se dotýká mnoha politik EU, od bezpečnosti výrobků přes digitální trh, finanční služby, bezpečnost a označování potravin, energetiku až po cestovní ruch a dopravu;

69. poukazuje na to, že požadavky na ochranu spotřebitele je zapotřebí promítnout také do koncipování a provádění dalších politik a činností EU, jako například v oblasti energetiky, telekomunikací, dopravy, v odvětví pojišťovnictví a poskytování úvěrů atd.;

70. je přesvědčen, že cíl spočívající v prosazování zájmů spotřebitelů prostřednictvím důrazné politiky hospodářské soutěže v Evropské unii musí být i nadále prioritou při provádění článků 101 a 102 SFEU;

Správa a řízení

71. zdůrazňuje, že je zapotřebí vypracovat pomocí příslušného souboru ukazatelů, který bude zahrnovat ukazatele oběhovosti v oblasti spotřeby, srovnávací přehled podmínek pro spotřebitele v Evropské unii, a podpořit tak správu, řízení a sledování provádění nového spotřebitelského programu;

72. podporuje záměr Evropské komise vytvořit nový model správy a řízení s širokým partnerstvím zahrnujícím všechny příslušné zúčastněné strany. V této souvislosti je třeba ocenit úmysl Komise vést pravidelné diskuse s Evropským parlamentem, Evropským hospodářským a sociálním výborem a Výborem regionů a prostřednictvím stávajících sítí, pracovních skupin nebo pracovních skupin ad hoc zároveň úzce spolupracovat s členskými státy;

73. opět připomíná, že je důležité zapojit do této činnosti Evropský výbor regionů.

V Bruselu dne 13. října 2021.

předseda
Evropského výboru regionů
Apostolos TZITZIKOSTAS

Stanovisko Evropského výboru regionů k tématu Unie rovnosti: strategie pro rovnost LGBTIQ osob na období 2020–2025

(2022/C 61/08)

Zpravodajka:	Kate FEENEY (IE/Renew E.), členka rady hrabství Dún Laoghaire-Rathdown
Odkaz:	Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Unie rovnosti: strategie pro rovnost LGBTIQ osob na období 2020–2025 COM(2020) 698 final

POLITICKÁ DOPORUČENÍ

EVROPSKÝ VÝBOR REGIONŮ,

1. konstatuje, že rovnost představuje jednu ze základních hodnot, na nichž je Evropská unie založena a která je zakotvena ve Smlouvách a v Listině základních práv. EU je tudíž nejen oprávněna, nýbrž má i povinnost bojovat proti diskriminaci;
2. znovu konstatuje, že práva lesbických, gay, bisexuálních, trans, intersexuálních, nebinárních a queer (LGBTIQ) osob jsou lidská práva a představují tedy přirozená práva všech osob, ať už se z právního hlediska jedná o osoby bez státní příslušnosti, uprchlíky, migranty nebo cizí státní příslušníky, bez ohledu na to, zda jde o ženy, muže, děti, starší osoby nebo osoby se zdravotním postižením a také bez ohledu na jejich náboženské vyznání, etnický původ, politické názory, sexuální orientaci, genderovou identitu nebo její vyjádření a pohlavní znaky;
3. oceňuje veškerou práci, která byla dosud vykonána ⁽¹⁾ na evropské i vnitrostátní úrovni, včetně sdělení *Unie rovnosti: strategie pro rovnost LGBTIQ osob na období 2020–2025*, které předložila Evropská komise, a politických opatření a cílů, jež jsou v něm stanoveny v zájmu prosazovat rovnost LGBTIQ osob v Evropské unii;
4. upozorňuje však na to, že i když tato první strategie EU pro rovnost LGBTIQ osob představuje v Evropě, která se řídí heslem „Jednotná v rozmanitosti“, dlouho očekávaný krok správným směrem, dochází zároveň k oslabování hodnot EU a některé orgány soustavně používají rétoriku namířenou proti LGBTIQ osobám, a dokonce přijímají diskriminační opatření a právní předpisy;
5. vítá, že Evropská komise výslovně zmiňuje a vyzývá VR, aby podporoval dialog s místními a regionálními orgány a občanskou společností, včetně sociálních partnerů, s cílem posílit rovnost LGBTIQ osob;
6. je znepokojen skutečností, že navzdory zvýšenému politickému úsilí se v celé Evropské unii stále setkáváme se strukturální diskriminací a marginalizací LGBTIQ osob;
7. je proto pevně přesvědčen, že místní a regionální orgány mohou hrát klíčovou úlohu při budování evropské společnosti, která by byla založena na začlenění všech občanů a občerek, a nikoli na vyloučení některých osob, a souhlasí s tím, že jak ve veřejném, tak v soukromém sektoru jsou důležité inkluzivní a rozmanité strategie, které by umožnily lépe řešit složité životní situace a problémy, s nimiž se LGBTIQ osoby potýkají;

⁽¹⁾ Seznam opatření pro posílení rovnosti LGBTI osob, který vydala Evropská komise v roce 2015, vytvoření funkce zvláštní komisařky pro rovnost, kterou zastává Helena Dalli, a skutečnost, že 21 členských států legálně uznalo páry stejného pohlaví, přičemž čtyři členské státy zavedly legální postupy uznávání pohlaví bez lékařských požadavků.

8. naléhavě vyzývá Evropskou komisi, aby zajistila dodržování základních zásad Evropské unie a dohlédla na to, aby žádné obce, regiony ani státy nezaváděly systémové diskriminační iniciativy, jako jsou například tzv. zóny bez LGBT osob, které byly schváleny např. v podobě „charty místní správy pro práva rodiny“ nebo „usnesení proti ideologii LGBT“, nebo aby nevyužívaly finanční prostředky způsobem, který není v souladu se zásadou nepřipustnosti diskriminace;

9. zdůrazňuje v této souvislosti, že je důležité přijmout opatření k boji proti diskriminaci LGBTIQ osob, vítá usnesení, kterým Evropský parlament prohlásil celou EU za zónu svobody pro LGBTIQ osoby ⁽²⁾, a vyzdvihuje význam vzájemné tolerance komunit;

Jako úlohu by měly sehrávat města a regiony?

10. je přesvědčen o tom, že boj proti nerovnosti v EU je sdílenou odpovědností, jež vyžaduje opatření na všech úrovních správy a také aktivní a trvalé zapojení občanské společnosti, organizací LGBTIQ osob a zájmových skupin, které mají všechny rozhodující úlohu, pokud jde o řízení a utváření politik v oblasti rovnosti a jejich účinné provádění;

11. je přesvědčen, že opatření na místní a regionální úrovni mohou zásadně přispět k zajištění rovnosti a jejímu zohlednění ve všech aspektech života, neboť regionální a místní zastupitelstva i radnice a magistráty jsou dennodenně v kontaktu se svými občany a občankami, s nimiž se setkávají za jiných okolností, než jaké nabízí kontext celostátní politiky, a to na místech, jako jsou školy a pracoviště, nebo při kulturních a sportovních aktivitách, tj. všude tam, kde lidská práva nabývají konkrétní podoby a jsou prosazována;

12. dále zdůrazňuje, že místní orgány pomáhají vysvětlovat práva občanů, pojmenovávat hlavní problémy ve svých komunitách, zajišťovat rovnou účast na životě v dané komunitě a rovný přístup ke službám a také zavádět služby určené pro lidi na okraji společnosti;

13. souhlasí s názorem Světového ekonomického fóra ⁽³⁾, podle nějž existuje jasná a pozitivní souvislost mezi podporou rovnosti a práv na straně jedné a hospodářským rozvojem a prosperitou měst a regionů na straně druhé a že jakákoli forma chování, jež vede k vyloučení určitého člena či členů společnosti, může mít nepříznivý dopad na komunitu jako celek i na hospodářství v širším slova smyslu. V současné době, kdy po krizi způsobené pandemií COVID-19 začínáme obnovovat naše komunity, je tento aspekt o to důležitější;

14. je znepokojen zjevnými rozdíly mezi venkovskými a městskými oblastmi, pokud jde o všeobecné respektování a akceptování rozmanitosti, které by mohly ještě zhoršit demografické problémy některých regionů a dále oslabit jejich hospodářský a sociální rozvoj;

15. konstatuje a vítá, že existují příklady, kdy se místní orgány ⁽⁴⁾ aktivně zasazují o začleňování LGBTIQ komunit, a v případě, že vlády členských států v tomto směru zaostávají, dokonce přebírají iniciativu, pokud jde o stanovování politik zaměřených na LGBTIQ osoby;

Boj proti všem formám násilí

16. zavazuje se plně podporovat města svobody pro LGBTIQ osoby v celé Evropské unii i mimo ni;

17. naléhavě vyzývá Komisi, aby bojovala proti všem formám násilí vůči LGBTIQ osobám, a požaduje, aby byla přijata opatření zaměřená na předcházení a potírání násilí vůči nim, a to včetně násilí na internetu, které by mladší lidé mohli začít považovat za běžné;

18. žádá Komisi, aby přijala opatření k boji proti nenávistným projevům, zejména proti nenávistným projevům online, a uznala zároveň důležitost svobody projevu. Nenávistné projevy vůči LGBTIQ osobám jsou jedním z neškodlivějších zdrojů diskriminace a často vyúsťují v trestné činy z nenávisti a v násilí. Boj proti nenávistným projevům vyžaduje spolupráci evropských institucí, vládních orgánů, místních a regionálních orgánů a soukromého sektoru. Jen tak můžeme učinit přítrž diskriminaci a jejímu ničivému dopadu na společnost;

⁽²⁾ Usnesení Evropského parlamentu ze dne 11. března 2021 o prohlášení EU za zónu svobody pro LGBTIQ osoby (https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2021-0089_CS.html).

⁽³⁾ „Great Reset: Why LGBT+ inclusion is the secret to cities' post-pandemic success“, Světové ekonomické fórum (weforum.org).

⁽⁴⁾ Tyto příklady nalezneme v řadě měst po celé Evropě (např. v Barceloně, Lublani, Berlíně, Budapešti či Lodži), ale také v rámci sítí měst (např. síť REA.DY v Itálii).

19. se zájmem očekává připravovaný návrh Komise rozšířit seznam trestných činů na úrovni EU podle čl. 83 odst. 1 SFEU o trestné činy z nenávisti a projevy nenávisti, které budou mimo jiné zahrnovat případy, kdy jsou namířeny proti LGBTIQ osobám, a to nejen proti jejich sexuální orientaci, ale také proti genderové identitě, jejímu vyjádření a pohlavním znakům, a zdůrazňuje, že je zapotřebí urychleně provést směrnici o právech obětí;

20. naléhavě žádá, aby všechny členské státy EU ratifikovaly Úmluvu Rady Evropy o prevenci a potírání násilí vůči ženám a domácího násilí (Istanbulskou úmluvu), jejíž opatření na ochranu práv obětí se uplatňují bez diskriminace na jakémkoli základě, včetně pohlaví, genderu, sexuální orientace nebo genderové identity. Za tímto účelem vyzývá Evropskou komisi, aby dostála svému závazku a učinila z uzavření této úmluvy klíčovou prioritu, a netrpělivě očekává, že v roce 2021 bude mimo jiné předložen návrh týkající se boje proti násilí páchanému na ženách, jako to ve svém projevu o stavu Unie v roce 2021 avizovala předsedkyně Komise Ursula von der Leyen;

21. vyzývá ke správnému provedení a důslednému uplatňování revidované směrnice o audiovizuálních mediálních službách, která posiluje ochranu před obsahem, jenž podněcuje k nenávisti nebo násilí, a stanoví zákaz obchodních sdělení v médiích, která obsahují nebo podporují jakoukoli diskriminaci, včetně diskriminace na základě pohlaví a sexuální orientace;

Volný pohyb a rodiny

22. považuje za důležité, aby strategie konkrétně odkazovala na regionální – a zejména nadregionální – aspekt volného pohybu a zároveň respektovala skutečnost, že v souladu se Smlouvami spadá rodinné právo do oblasti pravomoci členských států. Zdůrazňuje, že v souvislosti s tím mohou vzniknout překážky bránící volnému pohybu, jelikož kvůli rozdílům v rodinném právu mezi členskými státy často nastává situace, že rodinné vztahy přestanou být při překročení hranic uvnitř EU uznávány, což platí zejména v případech LGBTIQ rodin;

23. vítá skutečnost, že Evropská komise v listopadu 2020 předložila první strategii EU pro rovnost leseb, gayů, bisexuálních, transgender, nebinárních, intersexuálních a queer osob (LGBTIQ). Jeden ze čtyř pilířů této strategie se týká zajištění bezpečnosti LGBTIQ osob.

Jev, který představuje násilí páchané na LGBTIQ osobách, však zatím nebyl v reprezentativní míře prozkoumán, aby bylo možné přejít k další fázi a navrhnout vhodné postupy, jak tomuto násilí do budoucna zamezit.

Určité cenné informace o zkušenostech LGBTIQ osob s diskriminací a násilím sice přinesl internetový průzkum „A long way to go for LGBTI equality“ (Dlouhá cesta k rovnosti osob LGBTI), který provedla Agentura Evropské unie pro základní práva (FRA). Jednalo se však o dobrovolný internetový průzkum, který ze statistického hlediska není reprezentativní, poněvadž nespočíval v oslovení náhodně vybraných respondentů. VR proto Evropskou komisi žádá, aby v rámci své strategie pro LGBTIQ osoby pravidelně nechávala vypracovat a financovala anonymní a reprezentativní průzkumy týkající se oficiálně neoznámených případů násilí páchaného na LGBTIQ osobách v EU, včetně partnerského násilí. Tyto průzkumy by měly být prováděny nezávisle a vyhodnocovány pro každý členský stát zvlášť;

24. plně souhlasí s prohlášením předsedkyně Evropské komise Ursuly von der Leyen, podle níž „jste-li rodičem v jedné zemi, jste rodičem ve všech zemích“⁽⁵⁾. Vítá proto ohlášenou legislativní iniciativu, která má podpořit vzájemné uznávání rodinných vztahů mezi členskými státy;

25. vyzývá členské státy, aby zajistily, že budou snadno dostupné jasné informace o uznávání přeshraničních práv LGBTIQ osob a jejich rodin v EU a že úředníci na všech úrovních správy o nich budou důkladně informováni;

26. připojuje se k požadavku, který vznesl Evropský parlament ve svém usnesení o právech osob LGBTIQ v EU⁽⁶⁾, pokud jde o duhové rodiny a páry stejného pohlaví, a naléhavě vyzývá Komisi, aby usilovala o zlepšení postavení duhových rodin tím, že bude důsledně uplatňovat přeshraniční rodinné právo a vést intenzivnější dialog s členskými státy (včetně specializovaných dialogů v souvislosti s prováděním rozsudku Coman⁽⁷⁾), neboť hmotné rodinné právo spadá do jejich pravomoci;

⁽⁵⁾ Projev o stavu Unie z roku 2020.

⁽⁶⁾ Usnesení 2021/2679(RSP).

⁽⁷⁾ V rozsudku ve věci C-673/16 Soudní dvůr EU objasnil, že se pojem „manžel/ka“ ve smyslu směrnice o volném pohybu vztahuje i na partnery stejného pohlaví.

27. vyzývá místní orgány, aby daly svým LGBTIQ komunitám pozitivní signál tím, že prokáží odvahu a zavedou ambiciózní opatření na podporu LGBTIQ osob, a dosáhnou tak změny zdola nahoru. Příkladem jim může být město Turín⁽⁸⁾, kde městská správa oficiálně uznává občanská partnerství mezi občany stejného pohlaví, a to i přesto, že v tomto ohledu až do roku 2016 neexistovala žádná vnitrostátní ustanovení. Od té doby je Turín i nadále průkopníkem, jelikož uznává zákonné rodičovství párů stejného pohlaví, ačkoli vnitrostátní právní předpisy žádná taková ustanovení neobsahují;

Pomoc mladým LGBTIQ lidem v EU

28. uznává, že mladí LGBTIQ lidé jsou v Evropě obzvláště zranitelní, neboť jsou již od útlého věku vystavováni diskriminaci, viktimizaci, stigmatizaci a zneužívání. Setkávají se s potížemi, když členům své rodiny nebo své komunity přiznají svou sexuální orientaci, narážejí na nedostatek pochopení ze strany poskytovatelů odborných služeb a širší společnosti, pokud jde o problematiku LGBTI+, a musejí překonávat také překážky v oblasti duševního, fyzického a sexuálního zdraví;

29. vítá komplexní strategii Komise týkající se práv dítěte, zveřejněnou dne 24. března 2021, která zajistí LGBTIQ dětem svobodný rozvoj osobnosti a ochranu a uplatňování jejich práv včetně poskytování informací a poradenství rodinám, aby mohly podporovat neplnoleté osoby v jejich celistvém a plném rozvoji. Výslovně přitom podporuje výměnu osvědčených postupů týkajících se ukončení život nezachraňujících chirurgických zákroků a lékařských zásahů na intersexuálních dětech a mládeži, jejichž cílem je, aby odpovídali typické definici muže nebo ženy, a to bez jejich osobního a plně informovaného souhlasu či takového souhlasu rodičů;

30. naléhavě vyzývá členské státy, aby ve svých vnitrostátních plánech pro rovnost LGBTIQ osob vyhodnotili, které politiky a postupy poškozují nebo dále odcizují LGBTIQ osoby, a zejména mladé lidi. Vyzývá je, aby podporovaly místní komunity tím, že budou poskytovat odpovídající služby na pomoc marginalizovaným mladým lidem, například vytvářením bezpečného prostředí, a aby zajistily rovné pracovní příležitosti a inkluzivní pracovní prostředí, prezentovaly pozitivní obraz LGBTIQ osob a podporovaly jejich zapojení do kulturního, společenského a sportovního života;

31. upozorňuje, že skrytým problémem v Evropě je bezdomovectví LGBTIQ osob. Z několika málo vědeckých prací⁽⁹⁾, které jsou k dispozici, přitom vyplývá, že mezi bezdomovci výrazně převažují příslušníci LGBTIQ komunity jako takové, a zejména mladí lidé: odhaduje se, že za příslušníky LGBTIQ komunity se považuje na 25 až 40 % mladých lidí bez domova⁽¹⁰⁾. Žádá proto, aby byla tomuto problému věnována zvláštní pozornost také v rámci evropské platformy pro boj proti bezdomovectví;

32. upozorňuje na skutečnost, že by měla být důsledně prováděna směrnice o rovnosti v zaměstnání a její provádění by mělo být pečlivě sledováno a hodnoceno. VR vítá, že Komise v návaznosti na sledování a vyhodnocení provádění stávajících právních předpisů předloží v roce 2022 veškeré potřebné právní předpisy, zejména pokud jde o úlohu orgánů pro rovné zacházení;

33. vyzývá Evropskou komisi, vlády jednotlivých států i regionální a místní orgány, aby poukazovaly na problém, který představuje bezdomovectví mladých LGBTIQ lidí jakožto krajní forma sociálního vyloučení, a aby ve svých komunitách zřídily po vzoru Krakova a Berlína azylové domy a centra pro pomoc mládeži;

Dopad pandemie COVID-19 na život LGBTIQ osob

34. konstatuje, že zdravotní a společenská krize způsobená pandemií COVID-19 staví LGBTIQ komunitu před složité výzvy a rizika. Podle nedávného výzkumu⁽¹¹⁾ mezi ně patří zhoršení duševního zdraví a obtížný přístup ke zdravotní péči, nárůst nenávistných projevů a domácího násilí, obtížný přístup k programům veřejné podpory, včetně podpory určené na bydlení, potraviny a živobytí, a také obtížný přístup ke spravedlnosti, registraci a dalším právním úkonům;

35. vítá programy podpory, jež byly zavedeny v některých komunitách s cílem zajistit on-line psychologickou podporu, venkovní aktivity, přístup ke zdravotní péči, obecní byty, bezpečné ubytování a dodatečné finanční prostředky. Vyzývá celostátní, regionální a místní orgány, aby zajistily, že mimořádná opatření a opatření na podporu oživení nebudou diskriminační;

⁽⁸⁾ Nařízení města Turína z roku 2010.

⁽⁹⁾ „LGBTIQ Homelessness“ (Bezdomovectví LGBTIQ osob), Evropská federace národních organizací pracujících s bezdomovci (AISBL), podzim 2017 a průzkum na téma „Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender, Intersex, and Queer (LGBTIQ) Youth Homelessness in Europe“ (Bezdomovectví mladých LGBTIQ lidí v Evropě), 2019.

⁽¹⁰⁾ https://www.ilga-europe.org/sites/default/files/COVID19%20_Impact%20LGBTI%20people.pdf.

⁽¹¹⁾ covid19-lgbti-assessment-2020.pdf (ilga-europe.org).

Další postup

36. vyzývá k tomu, aby mezi správními orgány a zúčastněnými subjekty na všech úrovních a napříč hranicemi probíhala intenzivnější spolupráce a dialog založený na faktech, se zvláštním důrazem na osobní zkušenosti LGBTIQ osob, a aby byla problematika LGBTIQ osob zohledněna ve stávajících i v nových politických opatřeních, a zajistilo se tak, že budou přijímány náležitě podložené a přizpůsobené politiky, které odrážejí rozmanitost;

37. opětovně vyzývá ⁽¹²⁾, aby byl ve větší míře uplatňován meziodvětvový přístup a aby se meziodvětvová opatření kombinovala s pozitivními opatřeními v odvětvových oblastech;

38. podporuje veškeré snahy o zamezení konverzním terapiím a nuceným lékařským zákrokům u intersexuálních a trans osob (včetně mrzačení pohlavních orgánů a nucené sterilizace intersexuálních osob). Zároveň vyzývá místní a regionální orgány, aby tyto iniciativy ukončily, pokud probíhají na jejich území, a aby na podporu ukončení těchto praktik vyčlenily finanční prostředky. Zvláštní pozornost je přitom zapotřebí věnovat ochraně dětí a dospívajících;

39. vítá přístup, který zaujala Evropská komise, aby podpořila výměnu osvědčených postupů, pokud jde o právní předpisy a postupy týkající se uznávání pohlaví založené na zásadě sebeurčení, a vítá, že bude zahájen meziodvětvový dialog s cílem zvýšit povědomí o trans osobách, osobách s nebinární identitou a intersexuálních osobách a podpořit inkluzi ve všech příslušných činnostech a postupech;

40. požaduje větší ochranu trans osob, které jsou i nadále vystavovány obzvláště vysoké míře diskriminace, násilí a pronásledování. Podle nedávné studie ⁽¹³⁾ existují pouze ve 13 z 31 zemí, jež byly předmětem tohoto průzkumu, vnitrostátní právní předpisy, které poskytují alespoň určitou ochranu na základě genderové identity nebo pohlavních znaků;

41. zdůrazňuje, že je naléhavě zapotřebí víceúrovňová správa a partnerství. Plně podporuje práci Kongresu místních a regionálních orgánů Rady Evropy týkající se úlohy a odpovědnosti místních orgánů při ochraně LGBTI osob a vyzývá jej, aby VR předložil své závěry;

42. vyzývá k tomu, aby byl uznán význam zajištění přístupu ke zdravotní péči týkající se přeměny pohlaví. Tato zdravotní péče umožňuje zachraňovat životy a je třeba k ní takto přistupovat. Pandemii COVID-19 nelze považovat za důvod k odložení, zpoždění nebo omezení přístupu k jakékoli zdravotní péči, včetně péče týkající se přeměny pohlaví a probíhající léčby;

43. nabízí pomoc jak Evropské komisi, tak i Evropskému parlamentu, a zejména jeho meziskupině pro osoby LGBTI, pokud jde o shromažďování příslušných místních a regionálních osvědčených postupů a provádění příslušných evropských právních předpisů v praxi;

44. naléhavě vyzývá Evropskou komisi, aby podpořila výzkum zaměřený na zkoumání zeměpisných rozdílů z hlediska akceptování LGBTIQ osob s cílem zlepšit metody boje proti diskriminaci mimo městské oblasti;

45. je přesvědčen o tom, že pokud by byl VR zapojen do přípravy iniciativy „Inkluzivní hlavní město“, mohl by k ní významně přispět, a opět proto požaduje, aby se VR každý rok formálně podílel na výběru jednoho či více evropských hlavních měst začleňování a na práci sítě vládních kontaktních míst pro oblast LGBTI osob při Radě Evropy;

46. vyzývá Evropskou komisi, aby zajistila, že místní a regionální orgány budou plně zapojeny do navrhování, provádění a následného sledování plánů jednotlivých států týkajících se rovnosti LGBTIQ osob;

47. má v úmyslu připojit se k přístupu Evropské komise a jít příkladem a usilovat o zajištění plně inkluzivního pracovního prostředí. Žádá, aby byla sledována opatření, která poškozují zájmy LGBTIQ zaměstnanců v evropských orgánech a institucích;

⁽¹²⁾ Stanovisko VR *Unie rovnosti: strategie pro rovnost žen a mužů na období 2020–2025*, říjen 2020.

⁽¹³⁾ Studie Evropské komise „Trans a Intersex Equality in Europe – A Comparative Analysis“ (Rovnost trans a intersexuálních osob v Evropě – srovnávací analýza), 2018.

48. vyzývá všechny vedoucí politické představitele, aby šli také příkladem a veřejně odsuzovali všechny druhy diskriminace, homofobních, transfobních a interfobních vyjádření, obtěžování a násilí na základě sexuální orientace nebo genderové identity, jejího vyjádření nebo pohlavních znaků;

49. zdůrazňuje, že jsou zapotřebí vzdělávací opatření a informační kampaně pro osoby všech věkových skupin a ze všech prostředí a že je třeba posílit veřejné služby, rozvíjet kapacity odborníků poskytujících podporu a zlepšit přístup ke spravedlnosti zaměřený na oběti;

50. zdůrazňuje význam všeobecné sexuální výchovy v boji proti stereotypům a diskriminaci, při vytváření pozitivního obrazu členů LGBTIQ komunity a při posilování atmosféry podporující akceptování těchto osob. Je třeba odsoudit veškeré útoky na pedagogy;

51. se zájmem očekává nové návrhy týkající se možnosti financovat z programu Občané, rovnost, práva a hodnoty projekty, které se zabývají intersekcionalní diskriminací a nerovností, s nimiž se LGBTIQ osoby setkávají, genderovými předsudky a dalšími stereotypy;

52. vyzývá k vyčlenění finančních prostředků na podporu LGBTIQ organizací občanské společnosti, a to nejen na základě projektů, a k poskytování finanční podpory na programy zaměřené na rovnost a rozmanitost v obcích a regionech, v nichž je LGBTIQ komunita terčem obzvláště nepřátelského chování za strany správních orgánů;

53. vyzývá Evropskou komisi, aby zajistila, že evropské finanční prostředky nebudou poskytovány tam, kde existují mechanismy strukturální diskriminace, a pokud se to prokáže až následně, bude financování pozastaveno nebo zrušeno. Je přesvědčen, že prokázaná účinnost těchto opatření může společně s dialogem vytvořit plně inkluzivní prostředí v Evropské unii;

54. vyzývá členy VR a další zástupce místních a regionálních orgánů, aby v případě, že chybí vnitrostátní právní předpisy, zavedli místní předpisy, v nichž by odsoudili diskriminaci a odstranili právní vakuum s cílem podporovat rozmanitost a vzájemnou akceptaci a úctu.

V Bruselu dne 14. října 2021.

předseda
Evropského výboru regionů
Apostolos TZITZIKOSTAS

III

(Přípravné akty)

VÝBOR REGIONŮ

INTERACTIO – HYBRIDNÍ ZASEDÁNÍ – 146. PLENÁRNÍ ZASEDÁNÍ VR, 12. 10. 2021–14. 10. 2021

Stanovisko Evropského výboru regionů Evropská digitální identita

(2022/C 61/09)

Zpravodaj:	Mark WEINMEISTER (DE/ELS), státní tajemník pro evropské záležitosti, spolková země Hesensko
Odkaz:	Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (EU) č. 910/2014, pokud jde o zřízení rámce pro evropskou digitální identitu COM(2021) 281 final

I. DOPORUČENÉ POZMĚŇOVACÍ NÁVRHY

Pozměňovací návrh 1

COM(2021) 281

Čl. 1 bod 4

Nařízení (EU) č. 910/2014

Článek 5

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh VR
Pseudonymy v elektronických transakcích Aniž jsou dotčeny právní účinky, které vnitrostátní právo přiznává pseudonymům, není používání pseudonymů v elektronických transakcích zakázáno.	Pseudonymy v elektronických transakcích Aniž jsou dotčeny právní účinky, které vnitrostátní právo přiznává pseudonymům, není používání pseudonymů v elektronických transakcích ani při využití na sociálních sítích zakázáno.

Odůvodnění

Sociální sítě nesmějí zakazovat, aby byly při registracích v souvislosti s evropskou peněženkou digitální identity používány pseudonymy.

Pozměňovací návrh 2

COM(2021) 281

Čl. 1 bod 7

Nařízení (EU) č. 910/2014

Čl. 6a odst. 1

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh VR
S cílem zajistit, aby všechny fyzické a právnické osoby v Unii měly bezpečný, důvěryhodný a hladký přístup k přeshraničním veřejným a soukromým službám, vydá každý členský stát do dvanácti měsíců od vstupu tohoto nařízení v platnost evropské peněženky digitální identity.	S cílem zajistit, aby všechny fyzické a právnické osoby v Unii měly bezpečný, důvěryhodný a hladký přístup k přeshraničním veřejným a soukromým službám, vydá každý členský stát do 24 měsíců od vstupu tohoto nařízení v platnost evropské peněženky digitální identity.

Odůvodnění

Ze zkušeností vyplývá, že evropské peněženky digitální identity budou prvořadým cílem IT útoků. V takto citlivém prostředí, co se týče osobních údajů o totožnosti, je důležitější kvalita než rychlost. Lhůty, které byly stanoveny pro provedení na vnitrostátní úrovni (částečně i v závislosti na ustanoveních směrnice NIS 2), jsou příliš krátké. Je tedy nutné prodloužit toto přechodné období.

Pozměňovací návrh 3

COM(2021) 281 final – 1. část

Čl. 1 bod 7

Nařízení (EU) č. 910/2014

Čl. 6a odst. 12 (nový)

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh VR
	<i>Evropskou peněženku digitální identity budou osoby mladší 18 let moci používat pouze tehdy, bude-li jejich identita ověřena na základě elektronického průkazu totožnosti zákonného zástupce dané nezletilé osoby, který za tuto nezletilou osobu odpovídá.</i>

Odůvodnění

Evropská peněženka digitální identity bude sloužit k prokazování totožnosti on-line i offline. Nezletilé osoby nemohou nést plnou odpovědnost či být hnány k odpovědnosti za případné právní důsledky.

Pozměňovací návrh 4

COM(2021) 281 final – 1. část

Čl. 1 bod 7

Nařízení (EU) č. 910/2014

Čl. 6c odst. 5

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh VR
Členské státy sdělí Komisi názvy a adresy veřejných nebo soukromých subjektů uvedených v odstavci 3. Komise tyto informace zpřístupní členským státům.	Členské státy sdělí Komisi názvy a adresy veřejných nebo soukromých subjektů uvedených v odstavci 3. Komise tyto informace zpřístupní členským státům nejpozději šest měsíců po vstupu tohoto nařízení v platnost.

Odůvodnění

Účelem je změnit čl. 6c odst. 5 nařízení (EU) č. 910/2014, jelikož je třeba stanovit maximální lhůtu pro zpřístupnění informací.

Pozměňovací návrh 5

COM(2021) 281

Čl. 1 bod 9

Nařízení (EU) č. 910/2014

Článek 7

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh VR
„[...] do dvanácti měsíců od vstupu tohoto nařízení v platnost [...].“	„[...] do 24 měsíců od vstupu tohoto nařízení v platnost [...].“

Odůvodnění

Ze zkušeností vyplývá, že evropské peněženky digitální identity budou prvořadým cílem IT útoků. V takto citlivém prostředí, co se týče osobních údajů o totožnosti, je důležitější kvalita než rychlost. Lhůty, které byly stanoveny pro provedení na vnitrostátní úrovni (částečně i v závislosti na ustanoveních směrnice NIS 2), jsou příliš krátké. Je tedy nutné prodloužit toto přechodné období.

Pozměňovací návrh 6

COM(2021) 281

Čl. 1 bod 11

Nařízení (EU) č. 910/2014

Čl. 10a odst. 4

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh VR
Komise bez zbytečného odkladu zveřejní v Úředním věstníku Evropské unie odpovídající změny v seznamu uvedeném v článku 6d.	Komise bez zbytečného odkladu zveřejní v Úředním věstníku Evropské unie odpovídající změny v seznamu uvedeném v článku 6d a zpřístupní tyto změny v samostatném seznamu.

Odůvodnění

Přehledný seznam (zrušených) certifikací by měl usnadnit používání.

Pozměňovací návrh 7

COM(2021) 281 – 1. část

Čl. 1 bod 12

Nařízení (EU) č. 910/2014

Čl. 11a odst. 4 (nový)

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh VR
	Členské státy pomocí prostředků jedinečné identifikace zajistí, aby žádnému občanovi nebyly vydány dvě nebo více evropských peněženek digitální identity na základě toho, že má více než jednu státní příslušnost nebo bydliště v různých členských státech.

Odůvodnění

Mělo by být zajištěno, aby občané, kteří mají více než jednu státní příslušnost a/nebo bydliště ve více než jednom členském státě členských státech EU, přesto obdrželi pouze jednu evropskou peněženku digitální identity.

Pozměňovací návrh 8

COM(2021) 281 – 1. část

Čl. 1 bod 14

Nařízení (EU) č. 910/2014

Čl. 12a odst. 3

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh VR
Členské státy sdělí Komisi názvy a adresy veřejných nebo soukromých subjektů uvedených v odstavci 1. Komise tyto informace zpřístupní členským státům.	Členské státy sdělí Komisi názvy a adresy veřejných nebo soukromých subjektů uvedených v odstavci 1. Komise tyto informace zpřístupní členským státům nejpozději šest měsíců po vstupu tohoto nařízení v platnost.

Odůvodnění

Účelem je změnit čl. 12a odst. 3 nařízení (EU) č. 910/2014, jelikož je třeba stanovit maximální lhůtu pro zpřístupnění informací.

Pozměňovací návrh 9

COM(2021) 281

Čl. 1 bod 29

Nařízení (EU) č. 910/2014

Čl. 30 odst. 3a

Text navržený Komisí	Pozměňovací návrh VR
Certifikát uvedený v odstavci 1 je platný po dobu pěti let pod podmínkou pravidelného hodnocení zranitelnosti každé dva roky. Jsou-li zjištěna zranitelná místa a nejsou-li napravena, certifikace se odejme.	Certifikát uvedený v odstavci 1 je platný po dobu pěti let pod podmínkou pravidelného hodnocení zranitelnosti každé dva roky. Jsou-li zjištěna zranitelná místa a nejsou-li napravena, certifikace se odejme. Certifikace může být znovu udělena až po uplynutí čekací doby v délce 2 let a po opětovném posouzení zranitelných míst.

Odůvodnění

Bylo by vhodné stanovit, za jak dlouho bude moci být certifikace znovu udělena, protože by mělo být i nadále možné odstranit zranitelná místa, popřípadě po rozsáhlé úpravě technického systému.

II. POLITICKÁ DOPORUČENÍ

EVROPSKÝ VÝBOR REGIONŮ

Úvod

1. podporuje snahu zavést evropskou peněženku digitální identity. Díky této peněžence budou mít občané možnost prokazovat svou totožnost i mobilní cestou, aby mohli využívat on-line služby veřejné správy, odesílat a přijímat dokumenty v digitální podobě nebo doložit pouze některou z informací o své osobě, například věk. Budou tak moci učinit, aniž by museli odhalovat svou identitu nebo jiné osobní údaje;

2. vítá návrhy Evropské komise, jež se týkají vytvoření evropské digitální identity v rámci zavádění rozsáhlejší evropské peněženky digitální identity a změny nařízení eIDAS, která je za tímto účelem nezbytná. Evropská peněženka digitální identity se neomezuje pouze na osobní údaje o totožnosti v užším slova smyslu (EUID), ale měla by obsahovat i další dokumenty v elektronické podobě (včetně dokumentů úředních), jako jsou řidičské průkazy nebo doklady o dosaženém vzdělání;

3. podporuje záměr Evropské komise rozvinout s ohledem na změněné požadavky trhu nařízení eIDAS, aby bylo možné i využití v hospodářské sféře, a nadále při tom využívat stávající oznámené vnitrostátní identifikační prostředky. Bezpečné prostředky pro elektronickou identifikaci mají mimořádný význam pro digitalizaci správních postupů;

4. požaduje, aby návrh Evropské komise týkající se evropské digitální identity obsahoval jasná ustanovení o ochraně údajů, která by se měla řídit zásadami stanovenými v obecném nařízení o ochraně osobních údajů, zejména pokud jde o datovou ekonomiku, ochranu údajů a náležité odůvodnění, a která by rovněž měla zajistit, aby uživatelé měli kontrolu nad tím, které údaje chtějí sdílet a s kým;

5. domnívá se, že evropská peněženka digitální identity je vzhledem k možnosti všeobecného používání a zejména ke svému mobilnímu charakteru nástrojem, který by měl usnadňovat zapojení do společnosti. Díky používání v celé EU se může stát prvkem evropské identity, kterou si budou uvědomovat a pociťovat všichni občané;

Přínosy pro občany

6. spatřuje v zavedení evropské peněženky digitální identity velkou příležitost pevně občanům vštípit koncepci hmatatelné a prakticky využitelné identity EU, a to i na společném vnitřním trhu. Vznikne tím způsob identifikace, jenž bude pro všechny zúčastněné jednoznačně závazný a který má vedle čistě technického užitku ještě větší symbolický význam;

7. poukazuje na to, že evropská peněženka digitální identity je v zásadě technologie zaměřená na mobilní využití, která si dokáže zachovat svou funkční využitelnost i v dalších fázích vývoje momentálně používaných zařízení (chytrých telefonů, resp. hodinek). U nových typů zařízení, jako jsou digitální brýle (například brýle pro rozšířenou realitu či digitální avatary) nebo podobná digitální zařízení každodenního použití, by mělo být možné tuto peněženku používat prostřednictvím příslušného rozhraní (popřípadě optického);

8. doporučuje, aby vývoj a zavádění evropské elektronické identifikace a evropské peněženky digitální identity směřovaly k poskytování služeb, které občanům přinášejí skutečnou přeshraniční přidanou hodnotou;

9. zdůrazňuje, že musí být všem uživatelům zaručena svrchovanost a nediskriminace, a proto doporučuje, aby bylo ve sdělení jasně uvedeno, že při nabízení služeb fyzickým osobám nesmí být činěn nepřímý nátlak na používání evropské peněženky digitální identity. Její používání by mělo být zásadně dobrovolné;

10. zdůrazňuje, že evropská peněženka digitální identity by měla být vnímána jako možnost daná občanům k dispozici, aby ji tak občanská společnost přijala pozitivně;

11. žádá, aby bylo formulováno doporučení ohledně jednoduché koncepce, jež se nebude týkat pouze ochrany údajů a přístupnosti a bude mít podobu souboru nástrojů, díky němuž budou moci evropskou peněženku digitální identity používat i osoby s lehkými omezeními nebo bez jazykových znalostí (například rozsáhlejším využíváním piktogramů);

12. navrhuje, aby byla stanovena pravidla pro používání digitální identity nezletilými osobami nebo v případech poručenství či opatrovnictví a také pro zacházení s digitální identitou v případě úmrtí;

Zapojení hospodářské sféry

13. domnívá se, že jedním ze zásadních faktorů úspěchu je úzké zapojení předních technologických aktérů, a to rozšířením používání stávajících ustanovení na hospodářské subjekty. Jedině takové řešení, které bude v souladu s tržními podmínkami, může zaručit náležité využívání v EU;

14. upozorňuje na jeden z důležitých aspektů hospodářské využitelnosti, jímž je používání rozhraní pro elektronické platby (Paypal, Google Pay, Apple Pay, SWIFT atd.), která jsou v současnosti v hospodářské sféře založena na vlastních uživatelských účtech. Evropská peněženka digitální identity by měla být rovněž v souladu se stávajícími předpisy v oblasti praní peněz a digitálních měn (Bitcoin, Ethereum, Digital EUR atd.);

15. žádá, aby byly při používání evropské peněženky digitální identity v hospodářské sféře zohledňovány dva již existující obchodní modely, které si svou podstatou konkurují.

Na jedné straně jsou to rozsáhlé sociální sítě, které působí v celosvětovém měřítku a mají důvodný zájem na tom, aby získaly ověření svých pseudonymních účtů, popřípadě ze strany veřejných institucí. To by však narušilo svobodné používání internetu a přimělo uživatele k tomu, aby se stále více přesouvali z chráněného prostředí internetu do darknetu. Evropský výbor regionů je toho názoru, že to není žádoucí.

Na druhé straně existují poskytovatelé identity, kteří nabízejí služby konkurující evropské peněženke digitální identity a chtějí za tímto účelem rovněž využívat identitu potvrzenou ze strany nějaké veřejné instituce;

16. doporučuje koncipovat metodiku kontroly povolení k přístupu ze strany hospodářských subjektů pomocí zabezpečeného certifikátu tak, aby byla platnost certifikátu časově omezená, resp. byla pravidelně prověřována. Evropský výbor regionů vítá podobné úvahy ohledně poskytovatelů služeb vytvářejících důvěru, poukazuje však na to, že i odůvodnění požadavku o údaje z evropské peněženky digitální identity ze strany institucí či organizací musí být chráněno před zneužitím;

17. poukazuje na to, že v některých členských státech již byla vyvinuta a využívají se digitální řešení pro veřejný a soukromý sektor. Tato specifická řešení jednotlivých zemí by měla být v co nejvyšší míře začleněna do evropské elektronické identifikace. Zprv proto, že by změny stávajících systémů znamenaly značnou administrativní i finanční zátěž. A zadruhé z toho důvodu, že si stávající systémy v průběhu let získaly velkou důvěru občanů těchto členských států, kterou zavedení evropské elektronické identifikace nesmí ohrozit;

Provádění a zapojení členských států

18. důrazně proto nabádá k tomu, aby v souvislosti s doporučením, které Komise ve svém legislativním návrhu adresovala členským státům ohledně vypracování společného souboru nástrojů pro koordinovaný přístup k vytváření nezbytného technického rámce pro evropskou peněženku digitální identity, byly v rozsáhlé míře využity vnitrostátní poznatky.

V tomto směru je třeba zohlednit také existující příklady osvědčených postupů, například výsledky a zkušenosti získané v rámci německých projektů „Digital Identities“ a „Secure Digital Identities Showcase“;

19. domnívá se, že při posuzování souvisejících nákladů a zátěže během plánování je nutné shromáždit také vnitrostátní parametry a zahrnout je do celkového plánu EU, který bude odrážet vzniklou zátěž. V tomto směru je zejména nutné, aby byly vedle harmonogramů EU zjištěny a zohledněny také vnitrostátní časové plány pro provádění;

20. žádá, aby byly při celkovém plánování brány v potaz personální a finanční náklady na provádění v členských státech a v místních a regionálních orgánech. Evropská peněženka digitální identity bude úspěšná tehdy, bude-li moci být využívána v dostatečné míře.

V tomto ohledu hrají vedle hospodářských subjektů důležitou roli také správní orgány členských států na všech úrovních. Tyto orgány jsou stále více zapojovány, a to nejen na základě vlastních iniciativ, ale také z podnětu Komise. K digitalizaci vnitřního trhu EU významně přispívá směrnice EU o službách nebo jednotná digitální brána EU;

21. navrhuje, aby provádění, zejména v počáteční fázi, probíhalo postupně. Je to důležité z toho důvodu, že s dalším vývojem stávajícího prostředí eIDAS jsou do využívání digitální identity se značnou až vysokou úrovní záruky někdy vůbec poprvé zapojovány doposud neregulované hospodářské subjekty;

Ochrana údajů a kybernetická bezpečnost

22. varuje před příliš rychlou realizací řešení evropské peněženky digitální identity kvůli technickým rizikům, která jsou spojena s centrálním uchováváním údajů o totožnosti při převážně mobilním způsobu používání. Takovéto řešení bude bezpochyby považováno za prvořadý cíl nejrůznějších kybernetických útoků, a musí být tudíž schopné kdykoli odolat aktuálním hrozbám;

23. upozorňuje na význam náležité definice systémů certifikace peněženek digitální identity a systémů elektronické identifikace, které by neměl vyvinout komerční subjekt, nýbrž Agentura Evropské unie pro kybernetickou bezpečnost (ENISA) v úzké spolupráci se skupinami odborníků, včetně zástupců místních a regionálních orgánů;

24. poukazuje na riziko, které je spojeno s centrálním sloučením různých druhů identity s odlišnou úrovní záruky do jednoho technického prvku. V případě neoprávněného využití třetími stranami mohou být značně ohroženi oprávnění uživatelé. Vedle majetkové újmy může dojít k poškození jejich pověsti a důstojnosti. Výrazné škody by mohl napáchat i tzv. *spear phishing*;

25. požaduje, aby byla evropská peněženka digitální identity z technického hlediska koncipována tak, aby byla dostatečně odolná vůči kybernetickým útokům a aby vhodné možnosti zablokování a speciální bezpečné zálohovací systémy umožňovaly její bezpečné opětovné nainstalování oprávněným uživatelem.

Odolnost evropské peněženky digitální identity bude třeba soustavně posilovat. Zajištění bezpečnosti již od fáze návrhu je základním předpokladem pro to, aby používání peněženky bylo z dlouhodobého hlediska úspěšné. Má zásadní význam také pro hospodářské subjekty, které ji budou používat, a proto by měla být zohledněna již v souboru nástrojů;

26. domnívá se, že vedle požadavků na ochranu údajů, přístupnost a kybernetickou bezpečnost má pro úspěch stěžejní význam také metodicky jednotné a pro danou cílovou skupinu uživatelů uzpůsobené řešení zahrnující informace a dokumentaci;

27. navrhuje uložit poskytovatelům služeb prostřednictvím závazných předpisů povinnost, aby pomocí jednotných nástrojů (například navigačního panelu) zajistili v zásadě jednoduché a transparentní nastavení přístupu k údajům evropské peněženky digitální identity a aby o nich jasně informovali uživatele;

28. vyslovuje se pro to, aby byl projekt evropské peněženky digitální identity koncipován tak, aby odpovídal cíli digitální odolnosti Evropy a podporoval cíl její digitální suverenity;

29. navrhuje posoudit, zda by bylo možné vytvořit obecnou technickou platformu pro základní funkce evropské peněženky digitální identity tím, že by byl dán k dispozici jeden z dostupných a Unii certifikovaných souborů nástrojů s otevřeným zdrojovým kódem. Údržbu a další vývoj tohoto souboru nástrojů by pak měla koordinovat EU;

Zapojení do procesů používání

30. doporučuje, aby byl při realizaci evropské peněženky digitální identity v rámci konkrétních aplikací stanoven požadavek formulovat pokyny pro její používání, a to formou, která bude zaměřená na tento proces a bude pro danou cílovou skupinu uživatelů srozumitelná.

Evropskou peněženku digitální identity je třeba ve scénářích používání koncipovat jako homogenní prvek s jednoznačnými rozhraními pro předávání údajů k využití a viditelně ji prezentovat jako produkt EU prostřednictvím jednoznačných symbolů a designu;

31. navrhuje sjednotit přístup k elektronické peněženke digitální identity tak, aby bylo umožňováno využití peněženky, resp. přístupu k ní pro uživatele téměř rutinní záležitostí, a zohlednit při tom požadavky na minimalizaci údajů. Díky tomu bude její používání jednak snazší a jednak bude při tom možné zamezit chybám, a to i v případě osob, které nemají s IT technologiemi velké zkušenosti;

Propagace a akceptace

32. domnívá se, že je nezbytné zahájit rozsáhlou informační kampaň s cílem upozornit obyvatele EU na evropskou peněženku digitální identity a na možnosti jejího využití na vnitřním trhu EU a také na přijatá opatření v oblasti ochrany a bezpečnosti údajů. Poukazuje na to, že základním předpokladem pro to, aby občané evropskou peněženku digitální identity využívali a přijímali, je zajištění dostupnosti vysokorychlostní připojení pro všechny občany v Evropské unii, včetně venkovských a odlehklých oblastí;

33. vyslovuje se pro to, aby byl původní účel evropské peněženky digitální identity rozšířen na celosvětovou identitu EU – mohla by mj. sloužit rovněž jako cestovní pas (například digitální registrace víz) nebo jako oficiální potvrzení EU o očkování. Je tedy zapotřebí umožnit prostřednictvím dohod používání této peněženky a v ní obsažených údajů o totožnosti i mimo EU;

34. naléhavě vyzývá Evropskou komisi, aby zahájila intenzivní diskuse a jednání s dodavateli zařízení pro technické zpřístupnění evropské peněženky digitální identity koncovým uživatelům. Účelem je zajistit, aby byla co nejdříve k dispozici technická základna, a to i u zařízení v nižší cenové kategorii.

V současnosti jsou dostupné první skupiny zařízení ve střední a vyšší cenové kategorii, jež mají dostatečnou certifikaci pro zajištění značné úrovně záruky podle nařízení eIDAS. V zájmu rozsáhlejšího používání evropské peněženky digitální identity by bylo vhodné co nejvíce zapojit hospodářské subjekty jakožto poskytovatele služeb;

Subsidiarita

35. konstatuje, že návrh je v souladu se zásadou subsidiarity. Celounijní technický projekt tohoto typu může mít odpovídající účinek pouze v případě, že budou existovat dostatečně jednotné předpisy. Konkrétní podoba musí být stanovena prostřednictvím vnitrostátních předpisů. Bude nutné posoudit pouze horizontální nástroje ze souboru nástrojů.

V Bruselu dne 12. října 2021.

předseda
Evropského výboru regionů
Apostolos TZITZIKOSTAS

